

UN MÓN

EN

IGUALTAT

un món
a les teves mans

entrecultures

ONG · JESUÏTA

-Índex-

UN MÓN EN IGUALTAT	Pàg.3
ACTIVITATS PER a 4-8 ANYS	Pàg.6
(INFANTIL, 1R i 2N de PRIMÀRIA)	
ACTIVITATS PER a 8-12 ANYS	Pàg.18
(3R-6È de PRIMÀRIA)	
ACTIVITATS PER a 12-15 ANYS	Pàg.32
(1R-3R de SECUNDÀRIA)	
ACTIVITATS PER a 15-18 ANYS	Pàg.48
(4T de SECUNDÀRIA i BATXILLERAT)	
GIMCANA PER a TOTES LES EDATS	Pàg.68
La igualtat està a les TEVES MANS	
ANNEXOS	Pàg.78
ALTRES RECURSOS SOBRE COEDUCACIÓ I IGUALTAT	Pàg.97

CATEGORIES

Lectura

Video

Llenguatge

Joc

Expressió corporal

Testimoni

Plàstica

Idees

UN MÓN EN IGUALTAT

UN MÓN EN IGUALTAT, aquesta publicació, s'emmarca dins d'"Un món a les teves mans", la proposta pedagògica d'Entrecultures per educar en una ciutadania global. A través d'aquesta proposta, volem contribuir a la tasca de formar persones capaces de transformar el seu entorn com a part d'una ciutadania global activa i compromesa amb els reptes globals del nostre temps i el compliment de l'Agenda 2030, així com amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible.

La nostra experiència professional, juntament amb les reflexions i les converses personals, grupals i acadèmiques que tenim amb la comunitat educativa, ens porten a la conclusió que **l'educació és un dels àmbits fonamentals des dels quals podem posar les bases per gestar els processos de lideratge ciutadà per a la transformació social**. També és una de les claus per empoderar una ciutadania que faci front de manera crítica, activa i compromesa als problemes globals que ens interpel·len.

La següent pregunta inevitable ha de ser quin tipus d'educació hem de promoure. I la resposta necessària és **l'Educació per a la Ciutadania Global (EpCG)**, entesa com **una educació per a l'enfortiment d'una ciutadania informada, crítica i compromesa**, que conegui la realitat global del seu temps i protagonitzi la transformació social i política de la injustícia a través de la lluita contra la desigualtat. Mitjançant l'EpCG, busquem promoure una ciutadania interconnectada amb altres persones i col·lectius de tot el món que, a través de la seva interconnexió amb l'àmbit global, sigui capaç de construir des dels seus entorns locals i el treball en xarxa una societat transformadora en la qual s'estableixin relacions globals justes i equitatives.

La igualtat de gènere i la coeducació són pilars fonamentals de l'EpCG. Per això, el disseny i la implementació de processos educatius que busquen empoderar la ciutadania per generar formes de relació més justes, equitatives i sostenibles troben en l'enfocament de gènere un element fonamental per ser veritablement transformadores.

La magnitud, la globalitat i les conseqüències que tenen la violència i la desigualtat de gènere a tot el món, al costat de la seva condició de repte global del nostre temps, provoquen que no puguem desenvolupar un enfocament educatiu que aspiri a empoderar la ciutadania perquè participi de manera activa en la defensa dels drets humans i la justícia social sense que la igualtat de gènere estigui al centre tant de l'enfocament com de la pràctica educativa.

La igualtat de gènere ens situa directament al cor dels drets humans i de la justícia social, per la qual cosa el fet de tractar-la, a través de l'enfocament de la coeducació, és un dels requisits imprescindibles de qualsevol procés d'EpCG.

Al seu torn, l'educació és un àmbit privilegiat a l'hora d'abordar la igualtat. La desigualtat entre homes i dones s'apren des de la infància. Les aules, com a primers contextos de socialització en els quals les nenes i els nens aprenen a relacionar-se amb els seus iguals, són un espai privilegiat a l'hora de qüestionar i de deixar de reproduir el sistema de creences, costums i pràctiques socials que aprenem durant el procés de socialització, i que perpetua les desigualtats, discriminacions i violències masclistes.

Per assumir la responsabilitat que té el sistema educatiu en la socialització dels i les joves i actuar contra la cultura de la desigualtat, és necessari apostar per una educació transformadora que incorpori l'enfocament de gènere a les aules. D'aquesta manera, l'escola constitueix un espai socioeducatiu en el qual les futures generacions aprenen

a qüestionar, des de la infància, les discriminacions per raó de gènere, i construeixen models de relació amb els altres i amb si mateixos/es des del respecte i la igualtat.

L'escola coeducativa reconfigura tots els elements del procés d'ensenyament-aprenentatge perquè hi regna el principi d'igualtat i de no discriminació per raó de gènere. Un vertader **compromís amb la igualtat** constitueix la màxima expressió de coherència per a una escola que vulgui considerar-se transformadora.

En el context educatiu som generadors de canvi, i per això també podem aconseguir que els nens, nenes, nois i noies gaudeixin d'una igualtat real i puguin descobrir la capacitat transformadora que té cadascuna i cadascun en els àmbits personal i comunitari, i que adquireixin un compromís perquè entre tots i totes fem possible aquesta igualtat. La revolució educativa és inajornable, i ens dona l'oportunitat de treballar junts i juntes en el repte de configurar els espais socioeducatius com a àmbits clau en la construcció de societats més igualitàries, lliures de discriminacions i violències, que ens permetin atendre millor les necessitats integrals del nostre grup de joves.

En aquest context, **els Objectius de Desenvolupament Sostenible són l'horitzó que orienta la nostra tasca**. Posen una atenció especial en la lluita contra la violència, i situen la igualtat de gènere i l'empoderament de les dones i les nenes com un element central per aconseguir el desenvolupament sostenible, concretament a l'ODS 5, dedicat a aconseguir la igualtat entre els gèneres i a empoderar totes les dones i les nenes, però també en altres com el 10 (reducció de desigualtats), l'11 (ciutats i comunitats sostenibles) o el 16 (pau, justícia i institucions sòlides).

QUÈ TROBARÀS EN AQUESTA PUBLICACIÓ?

Aquesta publicació és el primer exemplar d'una sèrie de recopilacions de recursos educatius dissenyats per Entrecultures per treballar diferents temàtiques globals amb grups de nens, nenes i joves.

En aquesta ocasió, aquesta publicació recull una sèrie de **recursos educatius per treballar la promoció de la igualtat de gènere**, amb l'objectiu de desenvolupar coneixements, valors i competències socials i ciutadanes per participar com a promotores i promotors d'entorns igualitaris, en els quals les nenes i les dones puguin desenvolupar-se en llibertat.

Per a això, a través de les activitats recollides en aquest material, promourem que els grups aprenguin que la igualtat és a les seves mans i que poden ser protagonistes dels canvis necessaris per aconseguir una societat igualitària.

La publicació ofereix propostes didàctiques dividides en quatre blocs d'edat. **Cada bloc recull un itinerari adaptat amb diferents activitats** de menys a més grau de complexitat, per treballar amb grups de nenes, nens i joves, tant en l'àmbit formal com en el no formal, de les següents edats:

BLOC 1: PER A 4-8 ANYS
(INFANTIL, 1R I 2N DE PRIMÀRIA)

BLOC 2: PER A 8-12 ANYS
(3R-6È DE PRIMÀRIA)

BLOC 3: PER A 12-15 ANYS
(1R-3R DE SECUNDÀRIA)

BLOC 4: PER A 15-18 ANYS
(4T DE SECUNDÀRIA
I BATXILLERAT)

A més, al final del material es proposa una **gimcana** per treballar en un format més lúdic, que deixa a les mans de les persones que la dinamitzen les adaptacions necessàries a l'edat del grup amb el qual es dugui a terme.

Les activitats d'aquesta publicació, que inclouen tots els annexos necessaris per fer-les, no estan lligades a una única data o esdeveniment, sinó que **poden utilitzar-se en qualsevol context l'objectiu educatiu del qual sigui treballar amb grups la promoció de la igualtat en el nostre entorn global i local**.

Alguns dies internacionals, com el de la Nena (11 d'octubre), el d'Eliminació de la Violència contra les Dones (25 de novembre), el de la Tolerància Zero amb la Mutilació Genital Femenina (6 de febrer), el de la Dona i la Nena a la Ciència (11 de febrer), el dels Drets de les Dones (8 de març) o el de l'Eliminació de la Violència Sexual en els Conflictes (19 de juny) poden ser una bona oportunitat educativa per utilitzar les propostes d'aquesta publicació.

PISTES PER EDUCAR EN LA IGUALTAT

En aquest material recollim una sèrie d'activitats per treballar la igualtat de gènere amb grups de nens, nenes i joves de diferents edats, encara que la igualtat ha de ser transversal en tots els processos educatius, independentment de si estem tractant de manera específica aquesta temàtica o no.

La igualtat s'aprèn no sols a través dels continguts que tractem, sinó també amb la forma en la qual abordem els processos d'ensenyament-aprenentatge. En aquest cas, com en altres, tan importants són els continguts com la manera en la qual es transmeten.

Per aquest motiu, a continuació fem una sèrie de suggeriments per tenir en compte a l'hora de posar en pràctica els recursos educatius que recull aquesta publicació, així com en el disseny d'altres processos d'ensenyament-aprenentatge que contribueixin a incorporar l'enfocament coeducatiu de manera transversal.

MECANISMES DE PARTICIPACIÓ: La metodologia de les nostres activitats ha de promoure una participació igualitària entre totes les persones que integren el grup. D'una banda, revisarem els biaixos d'atenció i de relació que puguem tenir en la nostra pràctica educativa que suposin reforçar discriminacions i tractaments estereotipats cap a nens i nenes. D'altra banda, desplegarem estratègies i metodologies per aconseguir que tots i totes participen de la mateixa manera, i fomentarem especialment el lideratge i la representativitat entre les nenes i les joves dels grups.

LLenguatge: Durant la realització de les activitats i la interacció amb els grups, proposem fer servir un llenguatge no sexista i inclusiu, en el qual revisem les nostres pròpies expressions i maneres de dirigir-nos a totes les persones de la comunitat educativa i eliminem els biaixos sexistes, al mateix temps que incorporem les fórmules del llenguatge inclusiu.

CONTINGUTS I ELEMENTS AUDIOVISUALS: Tindrem una cura especial dels continguts que tractem, els exemples, els elements audiovisuals (vídeos, àudios, imatges, etc.) i dels colors que triem per tal que ofereixin referents no estereotipats, de manera que reforcin positivament el desenvolupament discursiu de les activitats que duem a terme.

ESPais SEGURS: Els espais en els quals desenvolupem les nostres pràctiques han de ser un entorn segur per a totes les persones que integren els grups, per la qual cosa és necessari desplegar estratègies i protocols d'actuació per prevenir i tractar educativament qualsevol tipus de discriminació o violència que hi tingui lloc, especialment aquelles que tinguin un origen sexista. També és necessari coordinar-nos de manera efectiva amb els serveis que siguin necessaris per donar una resposta integral a la prevenció de discriminacions i violències i a l'actuació si es produeixen. Al seu torn, els espais es gaudiran de manera igualitària per part de tots els i les integrants del grup, per la qual cosa les estratègies educatives han de corregir qualsevol discriminació o desequilibri que hi hagi en l'ús i gaudi dels espais.

RELACIONS I ROLS: Posarem èmfasi a tenir cura de les relacions entre tots els membres de la comunitat educativa (entre els educadors i educadores i el grup, entre els educadors i les educadores, entre els i les integrants del grup, etc.), de manera que siguin relacions igualitàries, pacífiques i no estereotipades, i que no contradiguin els discursos que estem desenvolupant amb la posada en pràctica de les activitats.

La repartició de rols (presa de decisions, representativitat grupal, cura i neteja dels espais, cura emocional, etc.) es repartirà i s'exercirà de manera igualitària, es fomentarà el lideratge femení als espais de presa de decisions i s'involarà tot el grup en les tasques de cura emocional i de manteniment dels espais. La cura del grup serà una responsabilitat col·lectiva, de manera que els i les participants adquireixin habilitats i eines per exercir-la de manera igualitària en els diferents àmbits en els quals participen.

El tractament de la igualtat de gènere i la introducció d'aquests elements en els processos educatius que dissenyem i executem ens ajudarà a configurar els entorns educatius com a espais transformadors, capaços de formar nens, nenes i joves perquè liderin la transició cap a unes societats més pacífiques i igualitàries. Aquest procés serà també de creixement per a totes les persones que formen la comunitat educativa.

COMENCEM!

ACTIVI- TATS

PER a
4-8
anys

INFANTIL, IRI 2N de PRIMĂRIA

ESPECIALS I IGUALS EN DRETS

OBJECTIUS

- 1- Aproximar-se al concepte d'igualtat entre nens i nenes.
- 2- Entendre que els nens i les nenes tenen els mateixos drets.

DESENVOLUPAMENT de l'ACTIVITAT

Comencem explicant que, per descobrir el valor de la igualtat, llegirem un conte molt especial: **El príncep Ventafocs**.¹

El príncep Ventafocs no semblava un príncep, perquè era baixet, pigós i prim. Tot i això, era molt, molt llest. Tenia tres germans grandots i peluts que sempre es burlaven d'ell. S'estaven sempre a la discoteca Palau, mentre el pobre Príncep Ventafocs sempre es quedava a casa, netejant el que ells embrutaven.

El dissabte a la nit, una fada bruta va caure per la xemeneia.

— Zis zis bum, bic bac boc, aquesta llanda buida serà un cotxe. Bif, baf bom, bo bo bas, a la discoteca aniràs!

— Això no funciona! —va dir la fada. Havia creat un cotxe de joguina diminut, i el príncep no s'havia mogut de la cuina...

— Bé... ara compliré el teu desig més important. Seràs molt fort i pelut! I vaja si era un Ventafocs gran i pelut: s'havia convertit en una mona!

— Renoi! —va dir la fada—. Ha tornat a fallar, peròestic segura que a mitjanit es trencarà l'encís...

Poc s'imaginava el príncep Ventafocs que s'havia convertit en una mona gran i peluda per culpa d'aquell error. Ell es veia tan bonic! I així se'n va anar corrent a la discoteca. (...)"

A continuació, dialoguem sobre la narració. Podem plantejar, entre altres, aquestes preguntes:

- Què és el que més us ha agradat? I el que menys?
- Qui són els personatges? Com són?
- Per què volia el príncep ser fort i pelut?

— Algun cop heu volgut ser diferents perquè volíeu assemblar-vos a algú altre?

— Com us agradaria que acabés el conte?

Els proposem construir un final entre tots i totes. Suggerim orientar les aportacions cap a un final en el qual el príncep sigui feliç sent ell mateix, amb l'acceptació de tots i totes les altres.

¹ Babette Cole. <http://es.scribd.com/doc/28051167/elprincipe-ceniciento>

A continuació, reflexionem sobre les característiques que tots i totes tenim i que fan a cada persona especial i diferent, però, al mateix temps, amb els mateixos drets que les altres.

Reflexionem amb el grup sobre la importància de ser nosaltres mateixos/es, i de respectar i gaudir dels i les altres,

treballant juntes i junts perquè puguem gaudir dels nostres drets en igualtat i sense discriminació. Cada persona compartirà una qualitat o característica que cregui que la fa especial (alguna cosa que li agradi molt fer, un aliment, un aspecte físic) i un dret que comparteixi amb tots i totes: el dret a l'educació, a la salut, a jugar, a tenir una casa, a la pau, al respecte...

ENS COMPROMETEM amb la igualtat

Per acabar, imaginarem que anem a la discoteca Palau, com va fer el príncep Ventafocs. Cadascú pot ballar lliurement i ser com vulgui, sempre que es respectin els drets de tots i totes.

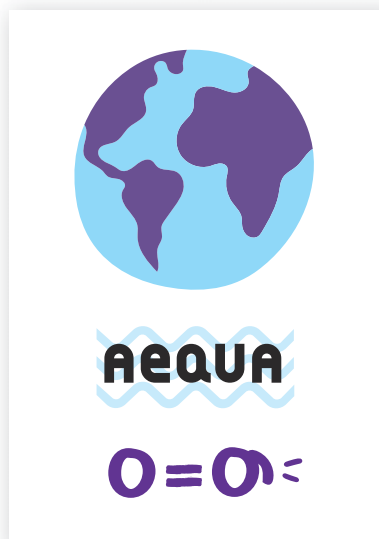
Posarem música i repetirem el lema **“Tots i totes som especials, tots i totes tenim els mateixos drets”**.

UN MÓN EN IGUALTAT

OBJECTIUS

- 1- Participar i gaudir de jocs en els quals els nens i les nenes participen en igualtat.
- 2- Afavorir el tracte igualitari i respectuós entre nens i nenes.
- 3- Conversar sobre com se senten quan juguen els nens i les nenes junts.
- 4- Expressar idees positives sobre com a l'escola aprenem a estar amb nens i nenes.

DESENVOLUPAMENT de l'activitat

La proposta parteix d'una sessió d'expressió corporal. Per dur-la a terme, cal disposar d'un espai diàfan que permeti el lliure moviment dels i les participants.

Posem música instrumental de fons i expliquem al grup que volem que a tot el món els nens i les nenes siguin tractats com a iguals, i que puguin gaudir dels mateixos drets i oportunitats. Per a això, **entrarem en un món màgic, Aequa**, en el qual ens movem surant.

Els nens i les nenes han de donar voltes en cercle com si suessin, caminant fins que la persona que dinamitza doni alguna instrucció, que han de seguir.

Algunes instruccions poden ser:

* **Al món d'Aequa ens encanta saludar-nos.** És igual si ets nen o nena. Quan veus algú, li dones la mà i la sacseges fortament. (Els nens i les nenes se saluden.)

* **Al món d'Aequa, a l'escola treballlem en equips de cinc nois i noies.** Ens encanta arribar a classe i seure amb el nostre equip. (Els nens i les nenes s'organitzen en grups mixtos de cinc participants.)

* **Al món d'Aequa, els nens i les nenes juguem junts perquè ens sembla més divertit.** Per això fem una rotllana i movem els braços fent ones. (Els nens i les nenes fan una rotllana i fan ones.)

* **Al món d'Aequa, ens encanta ballar.** Per això ballem d'un en un..., de dos en dos..., de tres en tres..., de quatre en quatre... (Els nens i les nenes ballen agrupant-se de diferents maneres.)

* **Al món d'Aequa, a l'escola llegim contes:** de aventureres exploradores que exploren boscos frondosos, de cuiners audaços experts girant la truita... (Els nens i les nenes escenifiquen un personatge d'un conte.)

>> **Després de jugar,** en assemblea, dediquem una estona a reflexionar entorn de les següents preguntes:

- Com t'has sentit amb la teva aportació al grup?
- Quins avantatges té jugar els nens i les nenes junts?
- Quines coses podem fer junts i juntes?
- Quan cooperem o quan competim, qui se'n beneficia?
- Quins resultats obtenim?
- Quines diferències hi ha entre la vida a Aequa i el nostre món?

Reflexionem amb el grup sobre les discriminacions i les segregacions sexistes que perceben al seu entorn, i sobretot sobre el que ens perdem quan no participem o convivim juntes i junts en igualtat.

Identifiquem també amb el grup acords que poden posar en marxa per **fomentar la participació igualitària dins del grup**, i els escrivim en una cartolina o superfície que pugui quedar-se a l'aula com a recordatori dels compromisos adquirits.

ENS COMPROMETEM amb la igualtat

Per acabar, entre tots i totes **creem un llaç lila**, que simbolitza que els nens i les nenes volem viure en un món en el qual ens respectem, convivim en igualtat i ens tractem com a iguals. Decidim amb quina tècnica plàstica volem fer-ho.

LA CAIXA MÀGICA

OBJECTIUS

- 1- Descobrir que compartir espais i activitats en igualtat ens afavoreix a tots i a totes.
- 2- Promoure la participació entre els nens i les nenes des de la cooperació i la igualtat.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

Farem una activitat que es diu **La caixa màgica**, que consisteix a treure d'una caixa paraules i imatges i enganxar-les a la pissarra o en paper continu per crear un conte.

Per a això, prèviament l'educador o educadora haurà preparat diferents paraules, frases i dibuixos o fotografies en cartolina o paper, i els haurà posat en una caixa, anomenada "La caixa màgica".

Alguns dibuixos o fotografies que es poden incloure són: una mare, un pare, un nen, una nena, una casa, articles de neteja, una vaixela, una planxa, un cotxe, un gos, uns llibres, uns patins, un trenet... i altres joguines, persones o tasques domèstiques que es vulguin afegir.

També es poden introduir paraules i frases com: *juntes, t'estimo, tu i jo, iguals, divertit, ens ajudem, cooperem, amb tu i amb mi, responsables, ens cuidem, conviure, amistat, compartim tasques...*

L'alumnat s'asseu al terra formant un cercle i la persona que dinamitza se situa al costat de la caixa màgica.

Suggerim presentar la dinàmica i la caixa amb una mica de teatralització per donar-hi més èmfasi i misteri:

"Avui és un gran dia, perquè hem rebut una caixa màgica de contes. Tenim notícies d'altres escoles del món a les quals també ha arribat de manera misteriosa una caixa com aquesta. Aquesta caixa ens convida a fer màgia.

Dins de la caixa hi ha imatges i paraules que tenen vida i volen formar una història. Els dibuixos i les paraules ens demanen que participem de la seva màgia. Ara estan solts, però els ajudarem a ajuntar-se per construir una història".

Un nen o nena traurà un element de la caixa, i amb la imatge o paraula que aparegui donarà forma a una part de la història; a continuació, una altra persona traurà un altre element de la caixa i reprendrà la història en el punt en el qual l'ha deixat la persona anterior i li donarà continuïtat, de manera que entre tots i totes construeixin una història. No cal que cada nen o nena tregui un element; **d'una mateixa imatge o paraula poden sortir diverses idees**, i així tots i totes poden aportar alguna cosa al conte. La persona que dinamitza anirà donant pistes que facilitin la continuïtat de la història.

És important que durant el procés tots i totes participin de manera equitativa, s'ajudin els uns als altres i que nens i nenes es diverteixin jugant de manera conjunta. Un cop acabat el conte, mirem el pictograma creat i llegim la història completa. A continuació, en assemblea, traiem algunes conclusions amb l'ajuda d'aquestes preguntes:

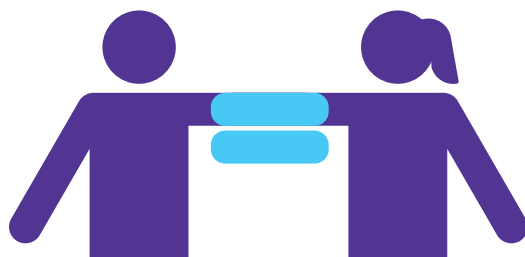
- Qui són els protagonistes del conte?
- Quines són les activitats que sap fer bé cada protagonista?
- És divertit que els nens i les nenes juguin a les mateixes coses?
- És just que participin de manera igualitària en les tasques que han anat apareixent en els contes? Ho fem així en la vida real?
- Quines accions se'ns acudeix que podem posar en pràctica per fer realitat les històries que hem creat durant la sessió?

ENS COMPROMETEM amb la igualtat

Podem fer una sessió de **contacontes** per compartir el conte que hem creat entre tots i totes amb altres classes de l'escola, amb les famílies de la classe o amb altres persones de l'entorn del centre i del context comunitari del grup.

Obrirem un debat amb els diferents públics sobre com podem fer realitat les històries creades en el nostre dia a dia, construint junts i juntes igualtat.

EL RAMAT LILA

OBJECTIUS

- 1- Reflexionar sobre la importància de la igualtat d'oportunitats entre nens i nenes.
- 2- Promoure la llibertat d'acció i expressió dels i les integrants del grup, amb l'objectiu de superar estereotips sexistes.
- 3- Fomentar la realització d'accions que els permetin relacionar-se en igualtat.

DESENVOLUPAMENT de l'activitat

Per començar l'activitat, plantegem les següents preguntes al grup:

- En què us fa pensar la paraula "igualtat"?
- Creieu que les nenes de tot el món haurien de tenir les mateixes oportunitats que els nens?

Després de comentar les seves respostes en assemblea, els expliquem que avui dia encara hi ha moltes nenes i dones que no gaudeixen dels mateixos drets i oportunitats que els nens i els homes. Per exemple, no poden anar a l'escola ni fer les mateixes activitats, no poden exercir les mateixes professions, no tenen les mateixes opcions de futur que els seus companys i viuen situacions de discriminació i violència simplement pel fet de ser nenes i dones.

**Valentina
la Valenta**

- Què els sembla aquesta realitat?

Per reflexionar-hi, explicarem el conte **Valentina la Valenta**.

Al ramat dels ossos i osses, els petits cadells d'os tenien el pèl blau com el cel. A ells se'ls deixava tacar-se, jugar i saltar ocupant tot l'espai del prat que volguessin, menjar el que els agradés, així com explorar noves terres i llocs desconeguts. S'ho passaven molt bé!

Per part seva, les petites cadelles d'os naixien amb un color rosa com la seda i, encara que eren valentes, intel·ligents i fortes com els cadells d'os, a elles els havien ensenyat a preguntar sempre què podien fer. No podien ocupar gaire espai en jugar, ni molt menys agafar la pilota i jugar-hi al prat, ja que no podien tacar-se.

Així era difícil gaudir de tots els espais que els oferia la natura! A més, només podien menjar les fruites roses que florien de la terra perquè la seva pell brillés molt.

La Valentina, una de les cadelles d'os del ramat, s'avorria com una ostra. Un dia, es va cansar de no poder jugar ni explorar com els seus germans, i va anar al lloc reservat per als cadells d'os blaus. Va agafar la pilota i va començar a jugar amb ells, mentre les altres cadelles d'os la miraven amb sorpresa i admiració.

A mesura que passaven els dies i la resta de les cadelles d'os veien com de bé s'ho passava la Valentina, elles també es van acostar a jugar. Com de bé s'ho passaven corrent, saltant i descobrint nous llocs! Tant de temps van passar jugant junts i juntes, que els seus colors van començar a barrejar-se i el pèl de tots i totes es va tornar de color lila! En ser tots liles, ja no era important si eren roses o blaus, i cadascú va poder triar com jugar, com expressar-se i com gaudir de la natura i dels i les altres.

A partir d'aquell moment, els cadells d'os i les cadelles d'os van tenir els mateixos drets, i cap d'ells no va tornar a sentir-se avorrit o trist. La llegenda de la Valentina, que es va convertir més tard en exploradora, es va anar transmetent de ramat en ramat. Des d'aquell moment, la van anomenar Valentina la valenta, i va inspirar la vida de moltes altres cadelles d'os de tot el món.

Després de llegir el conte, reflexionem amb el grup.

- Com us heu sentit al principi, quan els cadells d'os i les cadelles d'os feien coses diferents?
- Com va canviar la situació amb la decisió que va prendre la Valentina?
- Què passa quan ens relacionem en igualtat?

Els animem a identificar moments en els quals s'han sentit com la Valentina.

- Quin tipus d'activitats gaudim fent junts i juntes? Quines altres coses ens agradaria fer junts i juntes i no les fem?
- Què se'ns ocorre que podem fer, amb la inspiració de la història de la Valentina?

ENS COMPROMETEM amb la igualtat

Finalment, cada participant, individualment o en grup, farà un **dibuix de com s'imagina el ramat lila de la Valentina**. Al costat, en faran un altre que representi un moment en el qual tots i totes hagin fet alguna activitat en igualtat en la qual hagin gaudit molt.

Penjarem els dibuixos en un mural que exposarem a l'aula. Els animarem que expliquin la història de la cadella d'os Valentina a casa, als seus amics i amigues, i que comparteixin i pensin junts i juntes quines accions, amb la inspiració de la història de la Valentina, poden posar en marxa per construir igualtat al seu entorn.

JUGUEM JUNTES

OBJECTIUS

- 1- Reflexionar sobre la importància de la igualtat entre nenes i nens al món.
- 2- Identificar-se com a ciutadanes i ciutadans globals que promouen la igualtat.
- 3- Construir una convivència i una forma de participació que defensin la igualtat i la inclusió de totes i tots.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

Comencem la sessió fent una pluja d'idees amb el grup a partir de les següents preguntes:

- Per vosaltres, què significa la igualtat entre totes les persones?
- Quines paraules, imatges o situacions us venen al cap en parlar d'igualtat?
- Penseu que les nenes i els nens tenen les mateixes oportunitats a tot el món? Per què?

Un cop acabada la pluja d'idees, projectem el vídeo **Estrelles i Planetes: taller de coeducació**² per posar en context la temàtica que treballarem.

Quan hagi acabat el vídeo, plantegem, entre altres, les següents preguntes:

- Quins missatges ens deixa aquest grup de nenes i nens per construir igualtat?
- Quines desigualtats i estereotips mencionen sobre les nenes i els nens?
- Els reconeixeu? En coneixeu algun altre que no aparegui al vídeo?

- Creieu que hi ha situacions de desigualtat entre nenes i nens a tot el món? Quines situacions coneixem?
- Quines propostes ens expliquen en el vídeo per transformar aquestes realitats de desigualtat entre nenes i nens?

Per continuar, ens asseiem en rotllana i llegim la següent història, titulada **El diari de la Safia**:

Benvolgut diari:

Soc la Safia, un altre cop. Aquest any he entrat a una escola nova. He de dir que al principi tenia una mica de por, però m'ha marxat perquè les meves companyes i companys són molt amables i l'escola té molts espais per jugar a l'aire lliure. A la meua classe també hi ha el Gabriel, que és nou com jo.

De totes maneres, ahir va passar una cosa estranya. Fa uns dies, el professor ens va demanar que, per conèixer-nos millor, portéssim els nostres jocs preferits a l'escola. Jo vaig portar la pilota de colors que em va regalar la meua àvia.

² Estrelles i Planetes: taller de coeducació. <https://www.youtube.com/watch?v=MsV4Q2HAeB0>

És la millor pilota que he tingut, salta fins al cel i més enllà! La meva amiga Lina va portar una corda gegant amb la qual podíem saltar tota la classe alhora; la meva amiga Jimena, unes figures d'animals, i el meu amic Gabriel va portar una casa de joguina amb molts ninos i nines diferents, era molt original! Aquell dia a la classe hi havia molts jocs amb els quals podíem gaudir: pilotes, contes, cordes, trencaclosques, trens i molts altres.

Vam estar una bona estona jugant totes i tots, gaudint de tot el que hi havia, fins que, de sobte, un company que es diu Hèctor va fer un comentari que no va agradar a ningú. Li va dir al Gabriel que les seves joguines no eren per a nens, que tenir una caseta amb ninos i nines era només per a les nenes. També ens va dir a les nenes que jugar amb trens i pilotes era només per als nens. Va haver-hi un gran silenci, i ningú no va dir ni piu.

Es van acabar els jocs i ens vam quedar tots i totes molt tristos... Encara em sento una mica estranya, potser hauria de fer alguna cosa, però no sé ben bé què...

Un cop acabada la lectura del conte, plantejem les següents preguntes:

- Com estava sent el dia abans que l'Hèctor parlés? Per què estava sent especialment divertit?
- Per què creieu que la Safia se sent estranya?
- Com creieu que es va sentir el Gabriel? I la resta de nenes de la classe?
- Per què creieu que passen aquest tipus de situacions? Passen a tot el món o només en alguns llocs?
- Heu viscut alguna situació semblant? Què va fer llavors?
- Què creieu que passa quan discriminem? Quines conseqüències té?

Després de recollir les seves idees, els comentarem que les nenes i els nens tenen el dret de jugar lliurement als jocs que decideixin. **Totes les persones tenim els mateixos drets i, per tant, hem de tenir també les mateixes oportunitats d'exercir-los i de gaudir de les activitats i els espais de la mateixa manera.** Les diferències que ens imaginem entre tipus de jocs, joguines, activitats i maneres de ser no són reals, només són imaginades, i ens limiten a provar coses noves i ens fan tenir por de ser jutjades o jutjats. De fet, a tot el món podem trobar esports i jocs en els quals participen de la mateixa manera nenes i nens, de manera que gaudeixen de moltes més opcions.

- Podem pensar en alguns exemples?

Després d'aquesta reflexió, demanem al grup que imaginin el final de la història.

- Què poden aconsellar-li a la Safia?

- Què creieu que poden fer els nois i noies de la història perquè acabi bé?

Fem una pluja d'idees amb el grup i pensem possibles finals per a la història, dibuixant-los entre tots i totes sobre un gran paper continu

El dibuix ha d'anar acompanyat d'una frase que ens convidi a tractar totes les nenes i nens de la mateixa manera, a participar i a jugar lliurement, i a cuidar-nos i respectar-nos. D'aquesta manera **estarem sent creadores i creadors d'igualtat.**

- Podem aplicar aquestes mateixes accions quan visquem una situació semblant en el nostre entorn?
- Ens comprometem amb això?

ENS COMPROMETEM amb la igualtat

Finalment, **crearem de manera conjunta un conte** per explicar a altres nenes, nens i persones adultes de tot el món el dret a jugar i conuiu en igualtat. Haurà de ser un conte que es pugui entendre en diferents llocs del món, per la qual cosa hem de pensar també en jocs o contextos d'altres països i regions.

Pot començar la persona dinamitzadora o una voluntària a escriure una frase que serà el començament del conte. Per exemple: "En un lloc del món molt especial, hi havia un grup d'amigues i amics als quals els encantava jugar i aprendre...". La següent persona continuarà el conte amb una segona frase, i així successivament. Si ho prefereixen, ho poden dibuixar. És important recordar que el missatge del conte ha de mostrar-nos que jugar, conuiu i participar de manera igualitària i sense discriminacions entre nenes i nens és molt més divertit i interessant que fer-ho per separat, i que nosaltres podem fer-ho realitat promovent la igualtat en el nostre entorn i en el món.

Com a suggeriment, es pot escriure el conte en net amb els dibuixos del grup, i llegir-lo o compartir-lo amb altres grups de l'entorn educatiu i comunitari.

LA IGUALTAT EN UNA MALETA

OBJECTIUS

- 1- Gaudir de la vivència de la igualtat com un valor del grup.
- 2- Aproximar-nos al valor de la igualtat com una experiència fonamental per a la felicitat de les nenes.
- 3- Celebrar que els nens i les nenes podem construir igualtat.

DESENVOLUPAMENT de l'activitat

Comencem la sessió explicant que celebrarem el valor de la igualtat. Preguntem:

- Què us ve al cap amb la paraula igualtat?
- Per què creieu que és important?
- Quants drets dels nens i les nenes sabríeu dir?

N'elaborem una llista, i els preguntem si creuen que aquests drets són gaudits de la mateixa manera pels nens i les nenes a tot el món. Comentem les seves respostes, i expliquem que al món continua havent-hi moltes nenes que encara no gaudeixen de les mateixes oportunitats que els nens i que no poden jugar o anar a l'escola.

També que, en molts llocs, els nens i les nenes no gaudeixen d'un medi ambient net i que, precisament, les nenes són les que més pateixen aquesta situació. Per exemple, en molts casos, davant l'absència d'aigua propera, són les nenes les que han de deixar d'anar a l'escola per transportar aigua.

A continuació, crearem **La maleta de la igualtat**. Cada persona dibuixarà, almenys, un dels següents elements de la llista. Almenys ha d'haver-hi dibuixos de cada element de manera que es puguin completar dues maletes amb tot l'equipatge.

Cada element representa un dret o un aspecte important per a la vida.

També es dibuixarà un mural amb dues maletes: **una per a les nenes i una altra per als nens.**

Quan els dibuixos estiguin llestos, "faran les maletes": introduiran catorze elements a la maleta de les nenes i els altres catorze a la maleta dels nens.

Cada cop que posin un element a la maleta, diran quin dret simbolitza i per què és important en la vida de les nenes (quan es col·loqui a la maleta de les nenes) i dels nens (quan es col·loqui a la maleta dels nens).

Quan les maletes estiguin fetes, reflexionem amb el grup sobre les següents preguntes:

- Les maletes dels nens i les nenes tenen els mateixos elements? Per què?
- Al món tots dos tenen accés al mateix "equipatge"?
- Què se'ns ocorre que podem fer perquè sigui així?

UNA CARA ALEGRE = FELICITAT

UN LLIBRE = EDUCACIÓ

UNA CASA = LLAR

UNA PLOMA = DELICADESA, CURA

UNA PILOTA = ESPORT

UNES VERDURES = ALIMENTACIÓ

UN TAULER DE PARXIS = JOC

UN GOT D'AIGUA = AIGUA

UN TERMÒMETRE = SALUT

UN MICRÒFON = PARTICIPACIÓ

NENS, NENES I PERSONES GRANS INTERACTUANT = AFECTE

UN ARBRE = DRET A VIURE EN UN MEDI AMBIENT NET I SA

UNA abraçada = afecte, seguretat

ENS COMPROMETEM amb la igualtat

A continuació, basant-se en els elements de la maleta, hauran de **generar alternatives** per fer que la igualtat sigui una realitat al món.

La persona que dinamitza dirà l'element i el que representa, i farem una pluja d'idees relacionades amb el que podem fer en el dia a dia i en el nostre entorn perquè la igualtat sigui real, fomentant que es comprometin a posar aquestes accions en marxa.

Les seves idees s'escriuran al voltant de les maletes amb els elements, i es col·locaran en un lloc visible de l'espai com a recordatori del que han treballat aquest dia i del compromís que han adquirit amb la igualtat.

ACTIVI- TATS

PER a
8-12
ANYS

3R-6è de PRIMÀRIA

A-Z

PER SER FELIÇ NECESSITO...

OBJECTIUS

- 1- Reconèixer que tots els nens i nenes tenen les mateixes necessitats.
- 2- Prendre consciència que moltes nenes al món pateixen discriminació pel fet de ser nenes.
- 3- Reconèixer la importància que els nens i les nenes siguin tractats amb igualtat.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

Demanem a l'alumnat que es divideixin en grups de sis persones i que entre tots dibuixin i retallin sis cors de diferents mides.

El primer representarà el cor d'una persona nounada; el segon representarà el cor d'una persona de dos anys; el tercer, el d'una de quatre anys; el quart, el d'una de sis anys; el cinquè, de vuit anys, i el sisè, de deu anys. La grandària dels cors augmentarà gradualment en funció de l'edat que representen.

Els convidem a dibuixar els cors, a retallar-los i a acolorir-ne una de les cares de vermell, i a escriure-hi l'edat que representen.

En aquestes primeres fases del joc és molt important que utilitzem la paraula "persona" i no "nen" o "nena", ja que és un dels aspectes clau d'aquesta dinàmica.

A continuació, els diem que cada cor representa una persona d'aquesta edat i que hauran de respondre la següent pregunta:

- Què necessita aquesta persona per ser feliç?

Per a això, treballaran en grups **dialogant sobre què necessita una persona de cadascuna d'aquestes edats per ser feliç i créixer de manera sana.**

Preguntarem:

- Què necessita el cor d'una persona d'un any per ser feliç?

Una possible resposta pot ser afecte, cura, alimentació, etc.

La pregunta es repeteix per als cors de cada edat. Les respostes i les reflexions es reflectiran a la cara del cor que no està acolorida.

Un cop els grups hagin fet l'exercici amb els cors de totes les edats, compartim les respostes a l'assemblea i la persona que facilita la dinàmica les escriurà a la pissarra.

A continuació, els demanem que triïn tres dels cors que han fet en el grup i que escullin un nom de dona per a cadascun, i que als altres tres els posin un nom d'home. Hauran d'escriure'ls a la cara acolorida de vermell.

A partir d'aquest moment, dissolem els grups i continuem el joc de manera individual. Demanem que cada persona del grup es quedi amb un cor triat a l'atzar, independentment de si ells són un nen o una nena, o si el cor triat té nom d'home o de dona. Ens assegurem que els hagin repartit correctament i, si no, els repartim aleatòriament.

Els demanem que s'aixequin perquè **és possible que algunes persones aviat tinguin una gran oportunitat: podran** anar a l'escola, aprendre i jugar. No obstant això, unes altres hauran de quedar-se a casa fent tasques de la llar i tenint cura dels familiars.

En paper continu, dibuixarem dues columnes. La primera es titularà "Ens quedem a casa i tenim cura dels nostres germans i germanes"; i la segona, "Anem a l'escola per aprendre, conèixer amics i amigues i tenir més oportunitats de triar el nostre futur".

Les persones que tinguin al cor un nom d'home, el posaran a la segona columna, i els qui tinguin al cor un nom de dona, el posaran a la primera.

A continuació, en assemblea, fem una reflexió conjunta guiada per les següents preguntes:

- Com us heu sentit els que heu posat el cor a la primera columna? I els que l'heu posat a la segona? Us sembla just?

- Què heu après amb aquesta dinàmica? Què us ha cridat més l'atenció?

- Creus que els nens i les nenes necessiten les mateixes coses per ser feliços?

- Creus que és just que hi hagi coses que siguin bones per a la felicitat de les persones i que les nenes no puguin fer-les?

- Quines situacions veiem en el nostre dia a dia en les quals es diferencia entre nens i nenes? Ens diferenciem en els jocs, en les joguines que tenim, en els esports que fem...?

- Què ens aporta anar a l'escola i poder estudiar? Per què és important en les nostres vides? Què ens perdem quan això no ocorre?

- Creieu que els nens i les nenes tenen les mateixes oportunitats?

- Sabies que hi ha llocs al món en els quals les nenes no poden anar a l'escola ni exercir altres drets només pel fet de ser nenes?

- Què et sembla que això passi? Què creieu que podem fer?

ENS COMPROMETEM amb la igualtat

Per acabar, els convidem a **pensar una acció concreta** que podrien fer per canviar els cors de la primera columna a la segona, i que d'aquesta manera qualsevol persona pugui viure en igualtat. L'expressaran en forma de missatge curt relacionat amb el que han treballat (per exemple: "Que totes les nenes vagin a l'escola"), i l'escriuran a l'altra cara del cor. Després, la presentaran en veu alta a la resta del grup i col·locaran el cor a l'altra columna.

D'aquesta manera, tots els cors quedaran a la segona columna, que simbolitza l'accés al dret a l'educació, la qual cosa propicia la igualtat d'oportunitats entre homes i dones.

Animarem que el grup es comprometi amb la defensa d'aquest dret posant en pràctica les accions que han pensat, de manera que promoguin un món més just i igualitari.

**QUE TOTES LES
NENES VAGIN
a l'escola**

EL COFRE DEL BON TRACTE

OBJECTIUS

- 1- Prendre consciència de la importància de tractar les persones en igualtat, ja siguin nens o nenes.
- 2- Descobrir com l'educació afavoreix que ens tractem en igualtat.

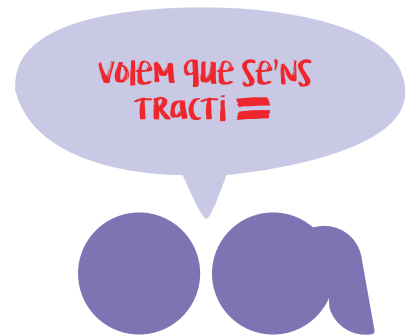
DESENVOLUPAMENT de l'ACTIVITAT

La persona que dinamitza tindrà preparada una caixa o cofre amb un mirall al fons. Expliquem al grup, que està assegut en rotllana, que passarem un cofre.

Quan cada persona el rebi, ha d'obrir-lo amb cura que ningú més en vegi el contingut, mirar de quina persona és la imatge que apareix (el seu propi reflex) i tancar-lo. Indiquem que això ha de fer-se amb cura de no revelar la identitat d'aquesta persona, ni dir si és un nen o una nena, perquè les persones que no hagin obert la caixa puguin anar pensant de qui es tracta. En destapar la caixa, cada persona ha de compartir com creu que aquesta persona ha de ser tractada. Per fer-ho, cada participant ha de començar dient: **"La persona que hi ha al cofre ha de ser tractada..."**.

A mesura que vagin dient les seves respostes, la persona que dinamitza les apuntarà en un lloc visible.

Quan acabem la ronda i tots els nens i nenes hagin descobert que el que hi havia a la caixa era un mirall i que cada persona estava parlant de si mateixa, dialogarem sobre això partint de les preguntes següents:

- Quines idees han sortit sobre com ens agradaria que ens tractessin?
- Hi havia diferències entre el que deien les nenes i els nens? Per què?
- Els nens i les nenes tenim dret al fet que se'ns tracti de la mateixa manera. Per què? Quan sents que això es compleix? Quan sents que no es compleix?
- Quines accions se us ocorren que podem posar en pràctica per promoure un tracte just, pacífic i igualitari per a totes les persones?

Tornem a les idees que han aportat, i pensem accions que puguin fer en la vida diària per tractar de manera equitativa tant els homes com les dones, en els seus entorns educatius, famílies, barris, etc., i les apuntem al costat de cadascuna de les seves idees.

ENS COMPROMETEM amb la IGUALTAT

Per recordar que els nens i les nenes, els homes i les dones, tenim dret a ser tractats de manera equitativa, escriurem el **Poema de la igualtat**.

Tindrem un paper continu d'almenys un metre. Cada persona del grup haurà d'inventar un vers, que escriurà al paper, seguidament dels versos que s'han escrit anteriorment. En acabar, tot el grup llegirà en veu alta el poema resultant, que quedarà escrit en un lloc visible, al costat de la pluja d'idees i de les accions que han dissenyat, com a record del seu compromís per posar-les en pràctica i construir així, junts i juntes, un món més pacífic i igualitari.

EL RAMAT LILA

OBJECTIUS

- 1- Reflexionar sobre la importància de la igualtat d'oportunitats entre nens i nenes.
- 2- Promoure la llibertat d'acció i expressió dels i les integrants del grup, amb l'objectiu de superar estereotips sexistes.
- 3- Fomentar que el grup identifiqui accions que poden posar en marxa per relacionar-se en igualtat.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

Per començar l'activitat, en assemblea, plantegem les següents preguntes al grup:

- Què us ve al cap quan sentiu la paraula "igualtat"?
- Creieu que les nenes de tot el món haurien de tenir les mateixes oportunitats que els nens?

Després de comentar les seves respostes, els expliquem que avui dia encara hi ha moltes nenes que no gaudeixen dels mateixos drets i oportunitats que els nens. Per exemple, no poden anar a l'escola ni fer les mateixes activitats,

no poden exercir les mateixes professions ni tenen les mateixes opcions de futur que els seus companys només pel fet de ser nenes i dones.

- Què els sembla aquesta realitat?
- Creuen que amb les nostres accions, actituds i comportaments podem canviar-la?

Per assajar la seva capacitat d'acció, els explicarem el conte **Valentina, la Valenta**. Hauran de prestar molta atenció, ja que és un conte sense final i hauran d'inventar-lo:

Al ramat dels ossos i osses, els petits cadells d'os tenien el pèl blau com el cel. A ells se'ls deixava tacar-se, jugar i saltar ocupant tot l'espai del prat que volguessin, menjar el que els agradés, així com explorar noves terres i llocs desconeguts. S'ho passaven molt bé!

Per part seva, les petites cadelles d'os naixien amb un color rosa com la seda i, encara que eren valentes, intel·ligents i fortes com els cadells d'os, a elles els havien ensenyat a preguntar sempre què podien fer. No podien ocupar gaire espai en jugar, ni molt menys agafar la pilota i jugar-hi al prat, ja que no podien tacar-se.

Així era difícil gaudir de tots els espais que els oferia la natura! A més, només podien menjar les fruites roses que florien de la terra perquè la seva pell brillés molt. La Valentina, una de les cadelles d'os del ramat, s'avorria com una ostra (...).

Reflexionem amb el grup sobre què els sembla el que passa al ramat de la Valentina.

- Què passa quan els nens i les nenes tenim marcat fer coses tan diferents?
- Ens perdem altres coses que ens agradaria fer i que ens permetrien gaudir i desenvolupar-nos?

- Algun cop ens hem sentit com la Valentina?

Organitzats en grups petits, cada grup haurà de dissenyar un final per al conte. Després d'uns minuts, farem un contacontes, en el qual cada grup exposarà el final que han creat per a la història. El contacontes acabarà amb la lectura i el debat sobre el final original que té el conte (vegeu la pàgina 13 d'aquest material).

ENS COMPROMETEM amb la igualtat

En assemblea, reflexionarem sobre els finals alternatius que han dissenyat i sobre els moments de la seva vida en els quals han pogut sentir-se com la Valentina, i enfocarem el debat cap a les conseqüències de la falta d'igualtat d'oportunitats i cap a identificar accions que puguin revertir aquestes dinàmiques.

Farem un mural amb forma de rellotge que es titularà **És l'hora de la igualtat!** Collocarem a cadascuna de les hores del rellotge les accions que proposi el grup per corregir les discriminacions sexistes i fomentar la igualtat als seus entorns (educatius, familiars, comunitaris, etc.).

El rellotge quedarà en un lloc visible de l'espai, i cada mes es focalitzaran en les accions d'una de les hores del rellotge, de manera que l'any següent les hauran posat en pràctica totes, fet que els convertirà en agents promotors d'igualtat als seus entorns.

Per tancar l'activitat, mirarem el vídeo de **Texia Zambrano**, de la campanya d'Entrecultures **Dones que construeixen futur**: <https://youtu.be/toYanufJyes>

PROFESSIONS DE QUI?

OBJECTIUS

- 1- Prendre consciència de les discriminacions per raó de gènere que hi ha al nostre entorn local i global.
- 2- Explorar els efectes positius que té relacionar-se en igualtat.
- 3- Fomentar que l'alumnat posi en pràctica accions quotidianes per avançar cap a relacions més igualitàries en els seus entorns educatius.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

Comencem l'activitat plantejant les següents preguntes al grup:

- Creieu que al món les nenes tenen els mateixos drets i gaudeixen dels mateixos espais i activitats que els nens?
- Creieu que els nens i les nenes poden fer les mateixes coses?

Per aprofundir en aquestes qüestions, els proposarem una activitat molt senzilla. Entre tots i totes elaboraran un **llistat de professions** que coneguin.

A continuació, els demanem que triïn diferents professions entre les que han posat a la llista i que facin un dibuix de diverses persones exercint-les. No farem cap referència al fet de si han de dibuixar homes o dones. Els donem una estona per fer els dibuixos, i després mostraran el resultat a la classe.

Per continuar, formularem algunes preguntes per animar la reflexió:

- Quants homes heu dibuixat exercint les professions? I quantes dones?
- Hi ha alguna diferència entre les professions que han dibuixat exercides per dones i les exercides per homes? Per exemple, en el cas de la professió de bomber, quantes dones bombers han dibuixat? I quants homes?
- En el cas de la docència, quants homes mestres han dibuixat?

- Per què creuen que es produeixen aquestes diferències?

Al principi de la sessió hem reflexionat sobre els drets dels nens i les nenes i sobre el fet que **tots i totes tenim les mateixes capacitats**. Tot i això, hi ha un imaginari construït socialment que limita les possibilitats dels uns i les altres. Per això és molt important trencar aquests estereotips (idees preconcebudes) perquè cadascun i cadascuna puguin exercir lliurement la professió i l'activitat que desitgen, i desenvolupar-se en llibertat.

Encara que aquesta és una realitat que succeeix a tot el món, hi ha molts nens i nenes lluitant per poder exercir els seus drets.

Mirem el vídeo del projecte Escola Selva³. A continuació, comentem:

- Què us ha semblat el vídeo?
- Què ens ha ensenyat?
- En què s'assembla a l'activitat que hem fet amb els dibuixos?
- Quin missatge enviaríeu a aquestes noies i nois?
- De quina manera podem contribuir al fet que tots els nens i nenes tinguin els mateixos drets a tot el món?
- Quins canvis concrets podem fer cadascú en els nostres entorns educatius i familiars, als nostres barris, etc.?

³ Escola Selva. <https://youtu.be/W8t0INRSzRU>

ENS COMPROMETEM amb la igualtat

Basant-nos en la reflexió anterior, cada persona del grup **dibuixarà una de les professions** que havia triat en la dinàmica inicial. Reflectirà de nou aquesta professió, però ara amb la imatge d'un home i una dona exercint-la. Si abans havien representat un bomber home, ara dibuixaran un bomber i una bombera; si ha fet una mestra dona, en el nou dibuix representaran un mestre i una mestra. I així amb totes les professions que s'havien representat. Posarem en comú els seus dibuixos i els animarem a explicar la història d'homes i dones que coneguin i que duguin a terme aquestes professions, per afegir així al seu imaginari referents de persones que exerceixen professions no estereotipades.

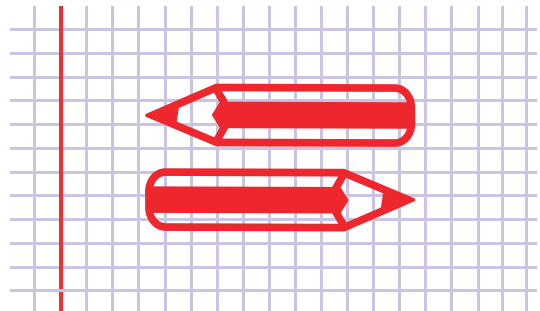
Amb els nous dibuixos es pot formar un mural i exposar-lo a la classe o en algun lloc de l'escola, i convidar tota la comunitat educativa a visitar-lo.

EXPLICA'M UN CONTE

OBJECTIUS

- 1- Aprofundir en la manera en la qual es construeixen els estereotips de gènere.
- 2- Prendre consciència de la importància que tots i totes tinguem els mateixos drets.
- 3- Dissenyar alternatives als rols tradicionals de gènere.

DESENVOLUPAMENT de l'activitat

En aquesta sessió reflexionarem sobre la igualtat a partir de l'anàlisi dels contes tradicionals. En primer lloc, els preguntem sobre els contes que coneixen.

Posem el grup en rotllana, i s'aniran passant una pilota. Quan arribi a les mans de cada participant, hauran de compartir quin és el seu conte preferit, dient-ne el títol, un personatge, la història i per què els agrada. Analitzem les seves respostes i busquem diferències i similituds entre els contes preferits dels i les participants. A continuació, expliquem al grup un conte tradicional. Després de la lectura, dialoguem sobre el paper dels personatges en el conte.

- Quines coses fan els homes i les dones del conte? Hi ha diferències?
- Com creieu que se senten tant ells com elles?

- Podem canviar els rols i les tasques dels personatges?

Els contes tradicionals es van escriure fa temps i reflecteixen alguns valors que ara no s'adapten a la nostra realitat.

- Sabrien dir altres contes més actuals, o altres que contes que coneguin, en els quals els homes i les dones tinguin rols diferents als que reflecteix el conte?

- Quins contes coneixen que creguin que són més igualitaris? Què els agrada d'aquests contes?

- Podrien fer servir tot el que proposen per transformar alguns contes tradicionals?

A partir d'aquesta reflexió, proposem fer entre tota la classe una modificació dels rols de gènere assignats al conte que hem llegit.

Algunes claus i aspectes que acostumen a estar presents en els contes tradicionals i que haurem de canviar són:

Rols que compleixen els homes i les dones: les dones solen ser princeses, esposes de reis, serventes, bruixes, madrastrès..., mentre que els homes solen ser cavallers, reis, mags...

Objectes que utilitzen: les dones solen utilitzar joies, vestits, sabates, fils, agulles..., mentre que els homes utilitzen escuts, espases, cavalls...

Qualitats o valors: les dones s'associen a la submissió, la por, la passivitat, la bellesa o la lletjor, mentre que els

homes representen la valentia, la intel·ligència o l'agressivitat. Elles solen estar relegades a l'àmbit domèstic i de les cures, i ells, al món exterior i a l'àmbit productiu.

>> A continuació, seran els i les alumnes qui farà noves versions dels contes. Per a això, es dividiran en grups de quatre persones i cada grup haurà de triar un conte tradicional (per exemple: *La rateta presumida*, *Els tres porquets*, *La Ventafocs*...).

Analitzaran quins canvis necessitaria el conte perquè la relació entre homes i dones fos més igualitària i el modificaran per escrit seguint l'exemple del conte canviat en el grup gran.

Després, ho representaran per a la classe.

ENS COMPROMETEM amb la igualtat

Per compartir el treball que han fet, farem un **contacontes**. Cada grup llegirà el conte que ha modificat a altres grups de menys edat (Infantil i primer cicle de Primària). Per exemple, tots els grups de 3r llegiran els seus contes a 1r d'Infantil; els de 4t, a 2n d'Infantil; i així successivament. En acabar de llegir el conte, explicaran per què han modificat el conte original, i els animaran a escriure noves històries basades en aquestes premisses.

Promourem que llegeixin els contes també als seus familiars, amics i amigues, i que comparteixin el que han après amb les persones del seu entorn.

A L'ILLA DESERTA

OBJECTIUS

- 1- Experimentar els aspectes positius de prendre decisions conjuntes per construir el món entre nens i nenes.
- 2- Descobrir que els nens i les nenes també prenem decisions que construeixen igualtat.

DESENVOLUPAMENT de l'activitat

Dividim el grup en subgrups de cinc o sis persones i els plantejem la següent situació.

Us trobeu en una illa deserta. Per sobreviure, heu de plantejar una estratègia grupal per organitzar-vos, conèixer-vos i donar-vos suport mútuament.

Heu de valorar diferents alternatives i elaborar un pla d'acció acordat amb la participació en igualtat de totes les persones. Heu de buscar solucions creatives i planificar-les, prenent les decisions en grup.

Cada grup treballarà independentment i tindrà una persona que exercirà d'observador o observadora. Haurà de prestar atenció no tant a les decisions que es prenen, sinó com es prenen, si totes les persones expressen la seva opinió i participen activament i qui pren finalment la decisió.

Un cop dissenyada l'estratègia, cada grup la posarà en comú i la persona que estava designada com a observadora detallarà què ha succeït durant el procés de presa de decisions.

A continuació, reflexionem en assemblea sobre el que ha passat en cadascun dels grups i anem responnent les següents preguntes:

- Com prenem les decisions?
- Qui pren les decisions?
- Han expressat totes les persones la seva opinió?
- Quantes noies? Quants nois?

- Quanta estona ha parlat cadascú?

- Què s'ha fet al final? Qui ha pres al final les decisions? Han estat més influents les opinions dels nois o les de les noies?

Reflexionem sobre si aquestes situacions es donen també a l'hora de participar i prendre decisions als grups en els quals ens involucrem, ja que la participació en igualtat, fins i tot en decisions petites en els nostres propis grups, ajuda a construir-la.

ENS COMPROMETEM amb la igualtat

Per acabar, pensem una acció concreta que de manera individual puguem fer per a la igualtat. Per exemple, si en el grup m'he adonat que he parlat molt i he imposat la meua opinió, intentaré parar-hi atenció en les pròximes ocasions i no acaparar l'espai. Si, per contra, quasi no he parlat, expressaré la meua opinió i l'explicaré tan bé com sigui possible.

A més, cada persona pensarà un símbol que l'ajudi a recordar aquest compromís, el dibuixarà i escriurà el seu compromís personal al costat del següent eslògan: **La igualtat està a les nostres mans. Els nens i les nenes participem i decidim junts.** Els suggerirem que enganxin el símbol en algun lloc que els ajudi a recordar aquest compromís, i així podran posar-lo en pràctica en el seu dia a dia.

LA IGUALTAT EN UNA MALETA

OBJECTIUS

- 1- Descobrir la importància de la igualtat per a la felicitat de les nenes.
- 2- Prendre consciència de la importància que els nens i les nenes tinguin les mateixes oportunitats.
- 3- Descobrir que els nens i les nenes també podem generar alternatives que creen igualtat.

DESENVOLUPAMENT de l'ACTIVITAT

Comencem la sessió plantejant que encara hi ha un llarg viatge a fer perquè els nens i les nenes de tot el món creixin amb les mateixes oportunitats per ser feliços.

Els expliquem que els països del món tenen una agenda comuna amb tasques per aconseguir que totes les nenes visquin en igualtat. És l'Agenda 2030 (Agenda de Desen-

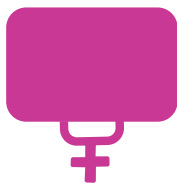
volupament Sostenible 2030 de l'ONU), una de les metes principals de la qual és **“posar fi a totes les formes de discriminació contra totes les dones i les nenes a tot el món”.**

Reflexionem en assemblea:

- Com creieu que serà el món el 2030?

- Com imagines que serà la teva vida en aquesta data?
- Quines alternatives podem crear perquè els nens i les nenes gaudeixin de les mateixes oportunitats?
- Què necessitem per aconseguir-ho?

A continuació, crearem **La maleta de la igualtat** amb els elements que necessitem per aconseguir la igualtat el 2030. Organitzem dos grups, en els quals hi haurà nens i nenes, i cada grup elaborarà amb material reciclat una maleta i catorze elements per a l'equipatge. Cadascun d'ells representa un dret o un aspecte important per a la vida.

- Un llibre = educació**
- Un got d'aigua = aigua**
- Unes verdures = alimentació**
- Nens, nenes i persones grans interactuant = afecte**
- Una pilota = esport**
- Un termòmetre = salut**

- Una casa = llar**
- Un tauler de parxís = joc**
- Una cara alegre = felicitat**
- Una ploma = delicadesa, cura**
- Una abraçada = afecte, seguretat**
- Un arbre = dret a viure en un medi ambient net i sa**
- Un micròfon = participació**

Un grup ha de fer l'equipatge per a les nenes, i l'altre, per als nens. Quan tinguin tots els elements elaborats, el grup que fa l'equipatge per a les nenes els posarà dins de la maleta mentre explica a l'altre grup la importància de cadascun d'ells per a les nenes.

El segon grup farà el mateix, explicant la importància de cadascun dels elements per als nens.

A continuació, reflexionem entorn de la idea que els **nens i les nenes tenen les mateixes necessitats per ser feliços.**

ENS COMPROMETEM amb la igualtat

Fem un **concurs de poemes** sobre alternatives per crear igualtat. Cada persona escriurà un poema curt que, per ajudar a crear igualtat, haurà de contenir les següents paraules: creem, cuidem, alternatives, medi ambient i igualtat.

Es farà una ronda en la qual cada persona haurà de llegir el seu poema, explicar-ne el significat i argumentar perquè pensa que és rellevant en la generació de la igualtat.

Quan totes les persones hagin defensat el seu poema, els escriuran i els col·locaran en diferents zones de l'espai, perquè puguin inspirar-se en els poemes, recordar el seu compromís amb la igualtat i transmetre'l a altres persones cada dia.

VIQUIPÈDIA DE LA IGUALTAT

OBJECTIUS

- 1- Reflexionar sobre la importància de crear espais i relacions que promoguin la igualtat de gènere.
- 2- Identificar-se com a ciutadanes i ciutadans globals que promouen la igualtat.
- 3- Desenvolupar una mirada crítica davant les causes de la desigualtat i adquirir eines per defensar la igualtat i la inclusió de totes i tots.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

Comencem la sessió fent una pluja d'idees amb el grup a partir de les següents preguntes:

- Per a vosaltres, què significa la igualtat entre totes les persones?
- Quines paraules, imatges o situacions us venen al cap en parlar d'igualtat?
- Penseu que les nenes i els nens tenen les mateixes oportunitats a tot el món? Per què?

Anotem les idees que aportin a la pissarra o en un lloc visible de l'espai perquè puguem recuperar-les al llarg de la sessió.

Un cop acabada la pluja d'idees, projectem el vídeo **Testimoniatge de Divine | Dones⁴** per posar en context el tema que treballarem.

Quan hagi acabat el vídeo, plantegem les següents preguntes i n' anotem les respostes:

- Com us ha fet sentir el vídeo?
- Què us ha cridat més l'atenció?
- Creieu que aquesta situació la viuen més nenes al món? Per què?
- Què fan els germans i les germanes de la Divine mentre ella va a l'escola? Per què?
- Què creieu que vol aconseguir la Divine anant a escola?
- Quin missatge ens deixa la protagonista del vídeo?

- Se us ocorren altres exemples en el món de desigualtats que viuen les nenes respecte dels nens?

Per continuar, demanem als i les participants que es divideixin en tres grups que tinguin aproximadament el mateix nombre de persones.

Explicuem que jugarem a la **Viquipèdia de la igualtat**, un joc que consisteix a definir entre totes i tots la quantitat de paraules més gran que puguem.

Entreguem a cada grup deu fitxes amb conceptes clau relacionats amb la igualtat (vegeu l'Annex 1, pàgina 79). La persona dinamitzadora tindrà deu fitxes amb les definicions d'aquests conceptes (retalla-les de l'Annex 2, pàgina 80). Llegim la definició d'un dels conceptes i, en un minut, cada grup ha de comentar-lo i triar a quina paraula correspon.

Passat el temps, una persona de cada grup haurà d'aixecar la targeta que han triat de manera col·lectiva perquè la resta del grup pugui veure-la.

⁴ Testimoniatge de Divine | Dones. <https://www.youtube.com/watch?v=OrW9OcQsjw8>

Cada encert serà un punt per al grup, i els conceptes que hagin estat descoberts s'enganxaran en algun lloc visible de la sala per compondre en un mural la Viquipèdia de la igualtat. Continuem la dinàmica fins que s'hagin llegit totes les definicions. En acabar el joc, es compten els punts de cada grup i se sumen tots, posant èmfasi en el fet que l'important és descobrir la major quantitat de conceptes entre totes i tots, com un gran equip que promou igualtat.

A continuació, plantegem les següents preguntes:

- Què ha passat en el joc? Com us heu sentit?
- Quines definicions us han cridat més l'atenció? Quines ja coneixíeu?
- Quines han resultat més difícils o més desconegudes?
- Quins conceptes creieu que estan més relacionats amb la realitat de desigualtat que explica la Divine?
- I amb la que viuen les nenes i les dones als nostres entorns pròxims?

Després de recollir els comentaris i les reflexions del grup, projectem el vídeo **Estrelles i Planetes: taller de coeducació**⁵ per analitzar de quina manera la desigualtat de gènere es reproduceix en el nostre entorn quotidià, i com altres nenes i nens estan promovent igualtat.

- Què podem fer nosaltres per promoure igualtat als nostres entorns més pròxims i a la resta del món?

Per conèixer què fan algunes persones, podem repartir còpies de l'article **Dones defensores de drets humans al llarg del món**⁶ perquè durant les següents setmanes investiguen sobre les seves històries.

Quan ho hagin treballat, plantejarem les següents qüestions:

- Coneixíeu aquestes dones?
- Què podem aprendre de la seva tasca per defensar la igualtat al nostre entorn?

ENS COMPROMETEM amb la igualtat

Per acabar, en els grups en els quals han treballat, elaboraran un **decàleg d'accions per la igualtat** amb les propostes que considerin necessàries per construir un món en què els diferents espais en els quals es relacionen (l'escola, els grups d'amigues i amics, els esports...) i les relacions entre persones estiguin lliures de desigualtat i discriminacions. Hauran de ser propostes que puguin dur-se a terme en els seus entorn i en els espais en els quals solen participar.

Un cop cada grup hagi elaborat el seu decàleg, els posarem en comú per veure quines idees comparteixen. A continuació, elaborem un decàleg que agruparà tant les propostes en les quals els grups han coincidit com altres que considerin importants. Per fer-ho de manera visible, es pot dibuixar un gran cercle en un paper continu, que s'anirà emplenant amb cada proposta escrita en un espai de color, com es fa en la representació dels Objectius de Desenvolupament Sostenible (vegeu l'Annex 3, pàgina 82).

El resultat serà un cartell, amb un mosaic acolorit, que es pot compartir per sensibilitzar sobre la importància de promoure la igualtat en el nostre entorn local i global.

⁵ *Estrelles i Planetes: taller de coeducació*. <https://www.youtube.com/watch?v=MsV4Q2HAeB0>

⁶ *Dones defensores de drets humans*.

<https://www.redec.es/es/noticias/8m-de-mujeres-que-cambian-el-mundo-defensoras-de-derechos-humanos?fbclid>

ACTIVI- TATS

PER a
12-15
anys

IR-3R de SECUNDÀRIA

A-Z

VIQUIPÈDIA DE LA IGUALTAT

OBJECTIUS

- 1- Familiaritzar-se amb alguns dels principals conceptes relacionats amb l'àmbit de la igualtat.
- 2- Reflexionar sobre la importància de crear espais i relacions que promoguin la igualtat de gènere.
- 3- Desenvolupar una mirada crítica davant les causes de la desigualtat i adquirir eines per defensar la igualtat i la inclusió de totes i tots.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

Comencem la sessió fent una pluja d'idees amb el grup a partir de les preguntes següents:

- Per a vosaltres, què significa la igualtat entre totes les persones?
- Quines paraules, imatges o situacions us venen al cap en parlar d'igualtat?
- Penseu que les nenes i els nens tenen les mateixes oportunitats a tot el món? Per què?

Anotem les idees que aporten a la pissarra o en un paper perquè puguem recuperar-les al llarg de la sessió.

Per continuar, demanem als i les participants que es divideixin en dos grups que tinguin aproximadament el mateix nombre de persones.

Explicuem que jugarem a la **Viquipèdia de la igualtat**, un joc que consisteix a relacionar, entre totes i tots, la major quantitat de paraules que puguem amb les seves definicions. Per a això necessitem disposar d'un espai ampli.

A un dels grups se li entregaran les targetes amb els conceptes (vegeu l'Annex 1, pàgina 79), i a l'altre grup, les targetes amb les definicions d'aquests conceptes (retalleu-les de l'Annex 2, pàgina 80).

Cada grup haurà de repartir les etiquetes entre els seus membres, de manera que cada persona en tingui una. Per començar el joc, la persona facilitadora donarà les següents instruccions:

“Cada definició i cada concepte han de trobar-se. Per a això, ocuparem l'espai de la sala per desplaçar-nos i buscar la nostra parella. Quan cada parella de concepte i definició s'hagin unit, enganxarem les nostres targetes al lloc (indicar quin) de la sala. Teniu cinc minuts en total per unir les definicions. Comencem!”

Un cop s'hagi acabat el temps, convidem tot el grup a observar el mural de conceptes i definicions que han creat. En cas que el grup consideri que alguna de les parelles no ha encertat la definició del seu concepte, donarem peu a un petit debat per posar idees en comú.

Per acabar la reflexió, plantegem, entre altres, les següents preguntes:

- Què ha passat en el joc? Com us heu sentit?
- Quines definicions us han cridat més l'atenció? Quines ja coneixíeu?
- Quines us han resultat més difícils?
- Quins conceptes creieu que estan més relacionats amb la realitat de desigualtat en altres països? I amb la que viuen les nenes i les dones en el nostre entorn?

Després de recollir els comentaris i reflexions del grup, projectem el vídeo **Estrelles i Planetes: taller de coeducació**⁷ per analitzar de quina manera la desigualtat de gènere es reproduceix en el nostre entorn quotidià, i com altres nenes i nens estan promovent la igualtat.

- Què podem fer nosaltres per promoure la igualtat en els nostres entorns més pròxims i a la resta del món?

Per conèixer què fan algunes persones, podem mirar el vídeo de la campanya d'Entrecultures **Dones que construeixen futur**⁸ i repartir còpies de l'article **Dones defensores de drets humans al llarg del món**⁹ perquè durant les següents setmanes investiguin sobre les seves històries.

© Andrew Ash/JRS

© Montserrat Fotografia

Quan ho hagin treballat, plantejarem les següents qüestions:

- Coneixíeu aquestes dones?
- Què podem aprendre de la seva tasca per defensar la igualtat en el nostre entorn?

ENS COMPROMETEM amb la igualtat

Per acabar, en els mateixos grups en els quals han treballat, elaboraran un **decàleg d'accions per a la igualtat** amb les propostes que considerin necessàries per construir un món on els diferents espais en els quals es relacionen (l'escola, els grups d'amigues i amics, els grups esportius...) i les relacions entre persones estiguin lliures de desigualtat i discriminacions. Haude ser propostes que puguin dur-se a terme en els seus entorn i en els espais en els quals participen. Com a font d'informació per crear el decàleg, poden investigar les dades i les metes que recull l'ODS 5¹⁰: Aconseguir la igualtat entre els gèneres i l'empoderament de totes les dones i les nenes.

Quan cada grup hagi elaborat el seu decàleg, els posem en comú per veure quines idees comparteixen. A continuació, elaborem un decàleg que agruparà tant les propostes en les quals els grups hagin coincidit com altres que considerin importants. Per fer-ho de manera visible, es pot dibuixar un gran cercle en un paper continu, que s'anirà emplenant amb una proposta escrita en cada espai de color, com es fa en la representació dels Objectius de Desenvolupament Sostenible (vegeu l'Annex 3, pàgina 82).

El resultat serà un cartell, amb un mosaic acolorit, que es pot compartir per sensibilitzar sobre la importància de promoure la igualtat en els nostres entorns local i global.

⁷ Estrelles i Planetes: taller de coeducació. <https://www.youtube.com/watch?v=MsV4Q2HAeB0>

⁸ Dones que construeixen futur. <https://www.youtube.com/watch?v=hfynAPmWALA&t=23s>

⁹ Dones defensores de drets humans.

<https://www.redec.es/es/noticias/8m-de-mujeres-que-cambian-el-mundo-defensoras-de-derechos-humanos?fbclid>

¹⁰ ODS 5. Nacions Unides. <https://www.un.org/sustainabledevelopment/es/gender-equality>

TRES EN IGUALTAT?

OBJECTIUS

- 1- Reflexionar sobre les discriminacions per raó de gènere que pateixen les nenes a tot el món.
- 2- Identificar les conseqüències que pot tenir la falta de participació de les nenes i les dones a causa de la discriminació masclista.
- 3- Fomentar en l'alumnat la posada en pràctica d'accions quotidianes que els permetin identificar-se com a agents de canvi capaços de defensar la igualtat de gènere al seu entorn.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

Comencem l'activitat explicant al grup que en aquesta sessió reflexionarem si les nenes tenen els mateixos drets i les mateixes oportunitats que els nens.

Per a això, els demanem que s'organitzin en parelles mixtes i entreguem a cada parella un exemplar del tauler (Annex 4, pàgina 83) i les fitxes (Annex 5, pàgina 84).

Jugarem a un **Tres en ratlla** molt especial. Cada persona, independent de si és noi o noia, triarà amb quines fitxes vol jugar. Les blaves representen el gènere masculí, i les roses, el femení.

Quan les parelles estiguin organitzades, se'ls convida a **jugar una primera ronda de tres partides**, seguint les normes habituals d'aquest joc, a partir de les següents premisses:

- A la primera partida, qui tingui les fitxes blaves tindrà dret a jugar cada vegada dos torns seguits.
- En la segona, qui tingui les fitxes roses tindrà els ulls tapats durant tota la partida.
- En la tercera, qui tingui les fitxes roses jugarà amb tres fitxes menys.

Quan hagin jugat les dues rondes, obrim un debat amb el grup i plantegem, entre altres, les següents qüestions:

- Qui ha guanyat durant la primera ronda?
- Creieu que aquesta ronda ha estat igualitària? Per què?

- Com us heu sentit?
- Què ha estat diferent en la segona i la tercera ronda? Qui ha guanyat?
- Hi ha hagut igualtat d'oportunitats? Per què?
- Com s'ha sentit cada persona aquest cop?
- Creieu que en la realitat les noies i els nois tenen també diferents oportunitats i condicions?

Aprofitant el debat i les aportacions que sorgeixin, es convida cada participant a reflexionar, segons el seu gènere, sobre el següent:

- Quantes vegades i en quines ocasions no heu pogut fer alguna cosa que volíeu fer, únicament pel fet de ser noies o nois (segons el cas)?

Els demanem que, primer, reflexionin sobre aquesta qüestió individualment i que, quan ho tinguin clar, ho compareixin en parelles.

Posteriorment, triem dues noies i dos nois del grup a l'atzar i els demanem que posin en comú les seves reflexions en gran grup com a punt de partida per a un debat.

Utilitzem el joc que hem fet, i el fet que en la major part dels casos les noies són capaces d'identificar més fàcilment que els nois coses que no han pogut fer pel mer fet de ser dones, per reflexionar amb el grup sobre **la discriminació que pateixen les nenes i les dones al món per raó de gènere**.

Al món, milions de nenes pateixen discriminacions i violència, i són apartades d'uns certs espais i activitats només pel fet de ser nenes.

Per exemple, a milions de nenes i dones se'ls continua negant cada any l'accés al dret a l'educació, als espais i organismes públics de presa de decisions, i a l'exercici d'unes certes professions i activitats pel mer fet de ser-ho.

Per il·lustrar aquesta activitat, mirem amb el grup la infografia de l'ONU **Igualtat de gènere: on ens trobem avui?**¹¹, i plantegem les següents preguntes:

ENS COMPROMETEM amb la igualtat

Per posar en pràctica tot el que han treballat, animem el grup a construir, com a primera acció, la seva classe com un **espai lliure de discriminacions**. Per a això, dissenyaran entre tots i totes un logo i un cartell que enganxaran a l'entrada de l'aula, i establiran normes i mecanismes per detectar i corregir qualsevol tipus de discriminació per raó de gènere que hi detectin. Com a inspiració, poden fer servir l'Annex 6 que hi ha a la pàgina 85.

Poden proposar aquesta iniciativa a altres classes del centre educatiu, així com a altres espais en els quals participen i es relacionen amb altres persones (a casa seva, als grups de les activitats extraescolars, etc.).

En aquests altres llocs proposaran establir normes i fer visible la condició d'espai lliure de discriminacions, de manera que contribueixin a fer més inclusiu l'entorn que habiten.

– Creiem que les situacions de discriminació per raons de gènere són justes?

– Considerem que els nens i les nenes gaudeixen de les mateixes activitats i espais quan desitgen fer-ho?

A continuació, mirem el vídeo del **projecte Escola Selva**¹² i plantegem les següents qüestions:

– Ens imaginem la nostra classe i el nostre grup sense les nostres companyes? Com seria?

– És important que les nenes com les que apareixen al vídeo vagin a l'escola i puguin participar en la seva societat sense patir cap mena de discriminació?

– Què podem fer perquè això sigui possible?

¹¹ Igualtat de gènere: on ens trobem avui?

<https://www.unwomen.org/es/digital-library/multimedia/2015/9/infographic-gender-equality-where-are-we-today>

¹² Escola Selva. <https://youtu.be/W8t0INRSzRU>

EN QUINA REALITAT VIVIM?

OBJECTIUS

- 1- Compartir i expressar situacions de discriminació que han viscut, que han vist i que recorden.
- 2- Debatre de manera constructiva sobre com participar per aconseguir més igualtat i corresponsabilitat entre nois i noies en la nostra vida quotidiana.

DESENVOLUPAMENT de l'ACTIVITAT

En aquesta sessió parlarem sobre si ens sentim tractats igual o d'una manera diferent pel fet de ser nois o noies, sobre si alguna vegada ens hem sentit discriminats per ser noies o nois, i sobre els estereotips de gènere que vivim en el nostre dia a dia.

Expliquem que els estereotips són idees, judicis o imatges mentals creades en una societat, molt freqüents i compartits per molts dels seus membres. Moltes vegades són despectius, i solen ser difícils de canviar. Hi ha estereotips sobre com són les noies, els nois, els homes i les dones. Els estereotips que existeixen sobre les noies i els nois moltes vegades ens limiten. Per exemple: "és ridícul que un noi expressi els seus sentiments o plori en públic" o "les noies, en formació professional, són millors en especialitats relacionades amb les cures personals o els serveis socials". Si assumim aquests estereotips, és probable que perdem oportunitats de desenvolupament personal i professional perquè, inconscientment, ens comportarem per respondre a aquest estereotip, o ens farà por o vergonya trencar-lo.

Per fer un diagnòstic sobre aquest tema, en parelles, farem entrevistes en les quals plantejarem les següents qüestions:

- Algun cop has sentit que et tractaven de manera diferent per ser noi o noia?
- Algun dels teus amics i amigues ha tingut alguna experiència de discriminació per ser una noia o un noi? En alguna ocasió se'ls ha tractat de manera diferent?
- Podem posar exemples d'estereotips sobre les noies i els nois? Com ens sentim davant els estereotips que ens afecten directament? (Si soc noia, els que s'atribueixen a les noies, i viceversa).

- Creiem que són certs? Per què?
- Algun cop us heu sentit de manera contrària al que marca l'estereotip? Us heu comportat així o us hauria agradat fer-ho?

Els demanem que també parlin de les "cures", ja que hi ha estesa la idea que les noies i les dones tenen més habilitat per cuidar. És comuna la idea que quan una persona està trista, una noia té més capacitat per consolar-la, ja que les noies tenen més habilitats per ocupar-se de les cures emocionals i domèstiques.

Plantegem la següent qüestió:

- Creieu que tant els nois com les noies tenim més capacitat d'escoltar, atendre i cuidar les persones que ens envolten?
- Aquestes activitats, quina importància tenen? Les dones i les nenes han de ser les úniques que s'ocupen d'aquestes activitats?

Per analitzar la realitat, cadascuna de les parelles exposa les entrevistes que han fet. A la pissarra anotem les idees que comparteixen relacionades amb:

- * Situacions de discriminació que hem viscut o que coneixem.
- * Emocions i sentiments que ens provoquen les situacions de desigualtat.
- * Estereotips que hi ha relacionats amb els nois i les noies, especialment els que es refereixen a la capacitat de cuidar.

ENS COMPROMETEM amb la igualtat

Organitzats en grups de cinc persones, els proposem elaborar propostes d'accions que podem fer en el nostre dia a dia per posar fi a les situacions i les vivències de desigualtat i per canviar els estereotips existents.

En una cartolina, els convidem a elaborar els seus **Compromisos amb la igualtat**, on recolliran els compromisos assumits. També poden fer-ho en altres formats: il·lustracions, presentació, rap, article per a un blog, etc.

Perquè es comprometin en el seu dia a dia i en les relacions pròximes, el manifest ha de fer referència a dimensions de la vida quotidiana com el repartiment de feines de casa de manera igualitària, l'eliminació de prejudicis i estereotips del nostre vocabulari i de la manera en la qual ens relacionem i jutgem les altres persones, la cura i els afectes, etc.

HOMES I DONES REALS... O NO TANT

OBJECTIUS

- 1- Desenvolupar una actitud crítica enfront dels models masculins i femenins hegemònics, així com conèixer les limitacions que aquests presenten en la vida real.
- 2- Afavorir la convivència en una societat plural en la qual totes les persones tinguin la possibilitat de desenvolupar el seu potencial com a persones lliures d'estigmes i prejudicis.

DESENVOLUPAMENT de l'ACTIVITAT

En aquesta sessió, convidem al grup a reflexionar sobre la repercussió que els estereotips culturals i de gènere tenen en la configuració de la identitat personal de les dones i els homes.

Per a això, la dinàmica pretén ajudar l'alumnat a comprovar com la imatge que es projecta dels

homes i les dones amb freqüència no s'ajusta a la realitat.

Dividim a l'alumnat en grups i els facilitem un rotlle de paper continu en el qual els convidem a dibuixar una silueta humana dividida en dues meitats. Una correspon a la dona, i l'altra, a l'home.

En revistes, diaris i anuncis, seleccionaran les imatges que considerin representatives sobre com els mitjans projecten la dona i l'home en totes les facetes de la vida, i dels valors i atributs desitjables per a les unes i els altres.

Els enganxaran a cadascun dels costats de la silueta humana segons correspongui.

Quan cada grup hagi completat les dues meitats, reflexionem junts i comparem quins aspectes de la imatge dels homes i les dones ha destacat cada grup.

Per a això, cada grup ha de justificar per què han triat aquelles fotos o retalls i què els suggereixen.

Per recollir les conclusions, elaborarem un mural en el qual apareguin les següents frases:

LES NOIES QUE SURTEN ALS MITJANS SÓN...

EIS NOIS QUE SURTEN ALS MITJANS SÓN...

Un cop hagin completat el mural amb les respostes, anem dient les característiques que han sortit i els preguntem si les noies i els nois que ells coneixen són així. Els preguntem quines idees de models d'homes i de dones surten d'aquests estereotips, i com influeixen en el nostre lliure desenvolupament cada dia. Amb aquests exemples, és probable que arribem a la conclusió que els estereotips de gènere que s'associen als homes i les dones poques vegades reflecteixen la vida real, i que els mitjans no acostumen a contemplar la diversitat i el potencial de tots i totes.

ENS COMPROMETEM amb la igualtat

Per animar-los a establir nous referents per als homes i les dones, els convidem a crear un **símbol de la diversitat** de tots els homes i les dones. Utilitzant cartolines de colors, crearan, a manera de trencaclosques (cap, extremitats i tronc), una nova imatge que representi que no hi ha una sola manera de ser dona o home i que, amb les nostres diferències, tots i totes tenim cabuda en la societat.

Inclouran dins del trencaclosques totes les característiques i atributs que considerin positius per al desenvolupament de qualsevol ésser humà, i així es comprometran a valorar-los i a desenvolupar-los tots i totes, independentment del seu gènere.

Aquesta figura es col·locarà en un lloc visible de l'espai, com a recordatori del que han treballat, i com a símbol del seu compromís amb la igualtat. En el moment en què sorgeixi alguna discriminació en l'àmbit del grup, podem recórrer a aquesta figura per recordar el que hem treballat.

PROTAGONISTES DE L'ESPORT

OBJECTIUS

- 1- Reflexionar sobre com la desigualtat de gènere persisteix i es perpetua a tot el món.
- 2- Prendre consciència de la importància de la igualtat per al desenvolupament ple d'homes i dones.
- 3- Suscitar el compromís personal per promoure la igualtat entre gèneres.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

Per començar, demanem a l'alumnat que es divideixin en quatre grups formats per nois i noies.

En cadascun respondrem diverses preguntes que tenen a veure amb l'esport i els seus protagonistes.

Grup 1. Faran un llistat del nom d'homes esportistes d'elit en l'àmbit nacional o internacional que coneguin i del tipus d'esport que fan. Després, en triaran tres per descriure les seves característiques físiques, emocionals i intel·lectuals.

Grup 2. Faran un llistat del nom de dones esportistes d'elit en l'àmbit nacional i internacional que coneguin i del tipus d'esport que fan. Després, en triaran tres per descriure les seves característiques físiques, emocionals i intel·lectuals.

Grup 3. Pensaran en les notícies d'esport nacional o internacional de la premsa i la televisió en les quals només apareixen homes. Identificaran les característiques que tenen aquestes notícies i elaboraran una nota de premsa fictícia seguint l'estil d'aquestes notícies.

Grup 4. Pensaran en les notícies sobre esport nacional o internacional de la premsa i televisió on només apareixen dones. Identificaran les característiques que tenen aquestes notícies i elaboraran una nota de premsa fictícia seguint l'estil d'aquestes notícies.

>> A continuació, es dividiran en dos grups. En un s'ajuntaran els grups 1 i 2, i en l'altre, els grups 3 i 4. Hi discutiran les diferències que han trobat en els casos dels homes i les dones. A partir d'aquesta discussió, elaboraran una llista de reflexions i conclusions que després compartiran amb tota la classe.

ENS COMPROMETEM amb la igualtat

Per traslladar aquesta reflexió a la seva realitat propera, analitzaran el **repartiment dels espais i el disseny de les activitats per a nois i noies dins dels seus contextos educatius.**

Per a això, els convidarem a revisar si hi ha diferències, per exemple, en l'ús de l'espai de joc al pati, o en el que es proposa als nois i a les noies en les activitats escolars, extraescolars, familiars o comunitàries en les quals participen. Finalment, elaboraran una proposta, per presentar-la en el context que triïn, amb alternatives per canviar la situació actual.

Establirem el mètode de presentació de la proposta, a qui va dirigida i quan s'avaluarà, de manera que reforcem el compromís del grup i puguem acompanyar-los en el seguiment de l'acció. D'aquesta manera, experimentaran de manera concreta com poden convertir-se en agents d'igualtat en els seus entorns.

EN PRIMERA PERSONA

OBJECTIUS

- 1- Analitzar a través de casos concrets la discriminació que pateixen les nenes al món.
- 2- Reflexionar sobre la importància de la igualtat d'oportunitats entre nens i nenes.
- 3- Adquirir un compromís amb la igualtat d'oportunitats.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

Per començar la sessió, projectarem el testimoni de la Marcela¹³, de la campanya d'Entrecultures *Vides que construeixen futur*.

Quan acabi el vídeo, els proposem escriure un missatge a la Marcela. Ha de ser un missatge curt de suport que li donarien si poguessin trobar-se amb ella en persona. Enganxarem els missatges en un lloc que permeti tenir-los visibles durant la sessió.

A continuació, repartim a la meitat de les persones del grup el testimoni A, i a l'altra meitat, el testimoni B (vegeu l'Anex 7, pàgina 86). Els deixem deu minuts perquè treballin individualment aquest testimoni, el llegeixin i prenguin notes del que més els crida l'atenció i de com s'imaginen que és aquesta persona.

Després de llegir atentament el text, han de fer un exercici d'imaginació, recreant més detalls dels que apareixen al text. Els convidem a ampliar la història i a imaginar:

- * **Com és el seu entorn.**
- * **Com se sent.**
- * **Què fa en el dia a dia.**
- * **Quins són els seus somnis.**

Els diem que hauran d'explicar la història com si fossin aquella persona; per tant, en aquest treball previ individual hauran de parar atenció a la història i memoritzar-la, però també han de fer un esforç per imaginar la personalitat i les emocions de la persona que ha viscut aquella història.

L'objectiu en aquesta primera fase és que aconseguixin posar-se en la situació de la persona que narra la història

i que la visquin com a pròpia, per poder així enriquir-la amb més matisos.

A continuació, els demanem que es posin dempeus i formin dues files cara a cara: en una hi haurà els que han treballat el testimoni A, i a l'altra, els que han treballat el testimoni B. Després, han de dirigir-se a la persona que tenen al davant i explicar-li la història en primera persona, donant el màxim nombre de detalls que puguin. Qui escolta ho farà en silenci, com si fos una amiga o un amic, sense fer preguntes ni comentaris.

Quan la primera persona acaba, dona pas a l'altra, que fa el mateix: explica la seva història en primera persona, i qui abans ha explicat la seva història ara escolta com si fos un/a amic/ga.

¹³ Testimoni de Marcela | *Vides que construeixen futur*. http://vidasqueconstruyenfuturo.org/portfolio_page/marcela/

Un cop explicades totes dues històries, reflexionem en assemblea partint de les següents preguntes:

– Com t'has sentit quan has explicat en primera persona el testimoni?

– Què et sembla que al món hi hagi situacions com les que ens expliquen aquestes històries?

– Com afecten les discriminacions de gènere a les nenes de tot el món?

– Identifiques casos similars, o altres de diferents, al teu entorn?

– Ens sembla important contribuir a construir un món en igualtat? Què podem fer?

ENS COMPROMETEM amb la igualtat

Finalment, cada persona escriurà un missatge a la persona del testimoni que ha treballat. En aquest missatge li explicarà una **acció concreta que es compromet a fer per avançar cap a la igualtat de les nenes i els nens**.

La persona que facilita l'activitat guardarà aquestes cartes en un lloc que quedarà com a recordatori dels seus compromisos.

Es comprometrà a entregar-les al grup a final d'any, perquè puguin valorar el grau de compliment de les seves accions i posar-se nous objectius, per continuar compromentent-se de manera efectiva amb la promoció de la igualtat als seus entorns.

DONES AMB DRETS

OBJECTIUS

1– Reflexionar sobre les manifestacions i les conseqüències de la desigualtat de gènere al món.

2– Promoure que els i les participants s'identifiquin com a agents promotors d'igualtat als seus entorns.

3– Fomentar que el grup dissenyi accions per promoure una societat més igualitària i es comprometi a fer-la realitat.

DESENVOLUPAMENT de l'activitat

En aquesta sessió analitzarem la situació en la qual es troben les dones i les nenes de tot el món.

Per començar, plantegem les següents preguntes al grup:

– Com creieu que és la situació de les nenes, les joves i les dones al món?

– Hi ha la igualtat entre homes i dones?

– Les dones i les nenes tenen realment igualtat d'oportunitats?

Per dinamitzar el **debat**, proposem als i les participants fer un cop d'ull a algunes dades sobre la situació de la dona al món. Per a això, dividirem al grup en equips de cinc participants, als quals se'ls repartirà un exemplar de la infografia d'ONU Dones **Els drets humans de les dones**¹⁴.

¹⁴ Els drets humans de les dones. <http://beijing20.unwomen.org/es/infographic/human-rights>

Els deixem uns minuts perquè comentin el document en grups petits, i a continuació obrirem un debat en el grup gran.

- Coneixíeu aquestes realitats?
- Què és el que més us ha cridat l'atenció?
- Quins d'aquestes desigualtats podem veure en el nostre entorn?

Reflexionarem sobre aspectes com qui passa més temps a casa seva fent feines de la llar, quantes noies del grup volen dedicar-se a professions relacionades amb l'àmbit científic, com ocupen els espais els nois i les noies a l'escola i com són les seves interaccions, com són els anuncis i la publicitat que veiem cada dia, quantes presidentes

hi ha a Europa, quins tipus de discriminacions veuen que pateixen les nenes, joves i dones als seus entorns, etc.

Conclourem que les dades d'altres llocs del món reflecteixen una situació global, que podem observar i viure en el nostre entorn més pròxim.

L'aspecte positiu d'aquesta situació és que, **com a ciutadans i ciutadanes d'un món global, treballant col·lectivament tenim un marge d'acció enorme per canviar-la.**

Promoure la igualtat està a les nostres mans, i amb els nostres comportaments i actituds podem fer una gran diferència. Per conèixer-ne alguns exemples, mirem amb el grup alguns vídeos de la campanya d'Entreculturas **Dones que construeixen futur**¹⁵.

ENS COMPROMETEM amb la igualtat

Per posar en marxa algunes accions, els convidem que, de manera individual, dibuixin un rellotge en un paper. A cada hora hauran d'escriure una acció realista que es comprometin a fer per promoure la igualtat als seus entorns. Els rellotges es compartiran en grup, i qui dinamitza l'activitat dibuixarà un rellotge gran en paper continu amb el títol **És l'hora de la igualtat**, on anirà apuntant les accions que sorgeixin.

El rellotge es quedarà en un lloc visible de la classe, i cada mes se centraran en les accions d'una de les hores del rellotge, de manera que en un any hauran pogut posar-les totes en pràctica.

A més, els animarem a conservar el rellotge que han dissenyat individualment perquè sempre tinguin els seus compromisos presents, i a replicar l'activitat amb les seves amistats i familiars.

ÉS l'hora de la igualtat

¹⁵ Dones que construeixen futur. <https://mujeres.entreculturas.org>

CONCURS DE DECISIONS EQUITATIVES

OBJECTIUS

- 1- Analitzar la presència de les dones en institucions polítiques del món.
- 2- Prendre consciència de la importància de la igualtat i de la presència femenina en els espais de presa de decisions que afecten totes les persones.
- 3- Reflexionar si, en el nostre entorn, els nois i les noies participem en igualtat en la presa de decisions i quina repercussió té.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

En aquesta sessió participarem en un **Concurs de decisions equitatives**. Demanem als i les participants que s'organitzin en tres subgrups, i donem a cadascun una situació de partida:

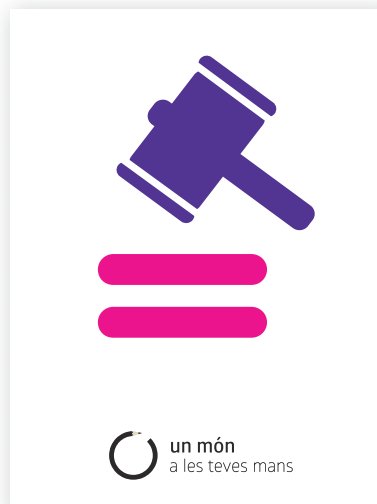

Grup A. Ajuntament. Sou membres d'un partit polític i esteu elaborant la llista de candidatures per a les pròximes eleccions. Teniu bastantes possibilitats que el vostre partit sigui triat en el govern de la ciutat, per la qual cosa esteu elaborant la llista de persones

candidates que s'encarregaran de les regidories que s'obtinguin.

Estimeu que les dotze primeres persones de la llista s'encarregaran de les regidories de Cultura, Esports i Festes; Urbanisme i Desenvolupament Sostenible; Participació Ciutadana i ONG; Medi ambient, Agricultura i Ramaderia; Turisme; Educació; Sanitat; Immigració; Assumptes Socials; Economia i Hisenda; Formació i Ocupació, i Igualtat.

- Com enfoqueu l'elecció de les persones?
- Qui hi entra? Qui es queda fora? Per què?
- Quins criteris utilitzeu?
- Quin nombre d'homes i quin nombre de dones formaran la llista?
- Qui assumiria les regidories més importants?

Associació juvenil. L'associació està creixent i necessiteu comptar amb més persones perquè donin suport a l'equip.

Actualment sou tres nois i una noia. Teniu un amic molt pròxim al qual li agradaria entrar, però això suposaria que l'equip quedaria molt desequilibrat pel que fa al gènere.

- Com enfocareu la selecció?
- Quin tipus d'accions se us ocorren que podeu fer per aconseguir noves persones voluntàries?
- Quines decisions preneu? Qui les pren? Com les preneu?

Grup C. Associació veïnal. Sou part de l'associació veïnal del barri i esteu preparant un esdeveniment per donar a conèixer algunes propostes de millora de la vida veïnal i de l'espai públic.

Entre altres coses, heu creat un hort comunitari i heu reabilitat un local que servirà ara d'espai per a activitats relacionades amb la lectura, activitats lúdiques, etc.

Per a l'esdeveniment heu convidat tot el veïnat i teniu bastantes tasques per preparar: netejar i decorar el local on tindrà lloc; dissenyar materials per a la difusió; preparar el menjar (alguna cosa per picar i beure); donar la benvinguda al públic; explicar detalladament el sentit i la utilitat de tots dos espais, el cost i com s'han dut a terme, i dinamitzar espais de treball en grup durant l'esdeveniment.

El grup haurà de distribuir les tasques.

- Qui assumeix cada tasca?
- Amb quins criteris es reparteixen?
- Quines assumeixen les noies?
- Quines assumeixen els nois?

>> Un cop els grups hagin fet la tasca, cada grup exposa en assemblea les decisions que han pres i els criteris que han utilitzat.

Exposaran com ho han fet, quins valors i quins criteris han guiat la decisió i qui hi ha participat, i ho relacionaran amb les dinàmiques de presa de decisions que es donen en el grup i en els diferents espais en els quals es relacionen diàriament.

Una persona del grup, que haurà tingut el rol d'observadora de la dinàmica, posarà en comú quines dinàmiques ha vist en els grups.

Una altra persona farà les labors de facilitadora, i apuntarà a la pissarra les decisions i, al costat, els criteris seguits.

Quan s'hagin exposat totes les decisions i criteris, començarà el **Concurs de decisions equitatives** en el qual cada grup haurà de reunir el major nombre de punts de decisions equitatives, és a dir, les que millor promouen les oportunitats per a homes i dones de la mateixa manera.

Quan s'hagin exposat totes les decisions, les avaluem una a una amb tot el grup i les puntuem de l'1 al 10, segons si promouen més o menys igualtat.

ENS COMPROMETEM amb la igualtat

Com a conclusió, elaborarem un llistat de cinc **aspectes a tenir en compte per prendre decisions que promoguin la igualtat.**

Els convidarem a elaborar un mural i a exposar-lo en un lloc visible per tenir-lo en compte quan prenguin decisions en equips de treball, assemblees, etc.

ACTIUVI- TATS

PER a
15-18
ANYS

4T de SECUNDÀRIA i BATXILLERAT

A-Z

FRASES CÈLEBRES

OBJECTIUS

- 1- Analitzar les repercussions de la desigualtat entre homes i dones.
- 2- Prendre consciència de la importància de l'educació per afavorir la igualtat.
- 3- Reflexionar sobre la nostra responsabilitat i el nostre compromís respecte a la igualtat entre homes i dones.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

Organitzarem l'aula de manera que quedi prou espai perquè els i les joves puguin moure's. Establirem dos punts, que seran els vèrtexs d'un eix en el qual s'hauran de situar. En un dels extrems hi haurà "d'acord" i, a l'altre, "en desacord".

La persona que dinamitza anirà llegint les següents frases.

- * **L'home regna i la dona governa.** Vescomte de Ponson du Terrail
- * **No hi ha ni mantell ni casaca que pitjor senti a la dona que el fet de voler ser sàvia.** Martí Luter
- * **Si vol saber el que una dona diu realment, miri-la, no l'escolti.** Oscar Wilde
- * **La dona adora l'home igual que el creient adora Déu, demanant-li cada dia alguna cosa.** Enrique Jardiel Poncela
- * **Exagereu la hipocresia dels homes. La majoria pensa massa poc per permetre's el luxe de poder pensar el doble.** Marguerite Yourcenar
- * **El debat és masculí; la conversa és femenina.** Louisa May Alcott
- * **La més ximple de les dones pot dirigir un home intel·ligent, però és necessari que una dona sigui molt hàbil per dirigir un imbècil.** Rudyard Kipling
- * **Les dones són totes iguals. Estan plenes de botons, milions de botons. Però els homes només tenen el de connectar i desconnectar. Només necessiten menjar.** Shakira
- * **La gran pregunta que mai ha estat contestada i a la qual encara no he pogut respondre, malgrat els meus trenta anys d'investigació de l'ànima femenina, és: què vol una dona?** Sigmund Freud
- * **El més profund de l'home és la seva pell.** Paul Valéry

Treballarem amb cada frase de la manera següent:

a) Després de la lectura, cada persona haurà de situar-se a l'espai, al llarg de l'eix assenyalat, segons si està més o menys d'acord amb l'afirmació.

b) Analitzem el concepte d'home i de dona que transmet la frase en qüestió.

– Quins estereotips reflecteix sobre els homes i sobre les dones?

– Quines conseqüències té?

– Com facilita que la igualtat entre homes i dones sigui una realitat?

c) Reflexionem en quina mesura fem servir aquest concepte en la nostra vida quotidiana.

– En quines situacions hem sentit, pensat o dit aquestes afirmacions?

A continuació, treballarem amb el grup la infografia d'ONU Dones **Igualtat de gènere: on ens trobem avui?**¹⁶, i promovem que investiguin les diferents desigualtats i discriminacions que es produeixen a tot el món, i que analitzin en quina mesura se sustenten en els estereotips que hem analitzat a través de les frases.

– Com contribueixen a la desigualtat?

– Com podem contribuir a transformar aquesta situació?

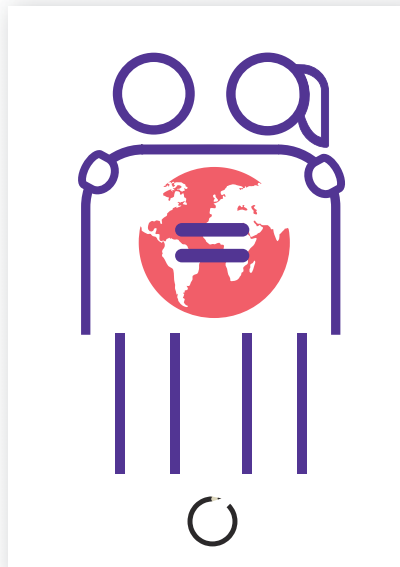

ENS COMPROMETEM amb la igualtat

Per acabar, reflexionem amb el grup sobre quines idees se'ls ocorren que podrien dur a terme per contribuir al fet que aquests estereotips no continuïn reproduint-se en els seus entorns.

Per a això, en grups més petits, els animem a crear una **campanya de sensibilització per contrarestar estereotips de gènere** al seu entorn educatiu.

Hauran de dissenyar la imatge i les estratègies de difusió de la campanya, així com un acte de mobilització, que hauran de promoure en el seu entorn educatiu i comunitari, de manera que es convertiran en autèntics i autèntiques promotors d'igualtat.

¹⁶ Igualtat de gènere: on ens trobem avui?

<https://www.unwomen.org/es/digital-library/multimedia/2015/9/infographic-gender-equality-where-are-we-today>

EXPLICA'M UN CONTE

OBJECTIUS

- 1- Identificar les situacions de desigualtat i discriminació en diferents contextos com una clara vulneració dels drets humans.
- 2- Reflexionar sobre les seves pròpies relacions interpersonals i identificar quines actituds poden ajudar-nos a establir relacions justes, respectuoses i de cooperació entre nois i noies.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

Per començar la sessió, la persona que la dinamitza explicarà al grup el concepte "rol de gènere", i explicarà que són els valors, les creences, les identitats i els papers propis que s'adjudiquen a les dones i als homes pel fet de pertànyer al sexe femení o masculí.

Aquests rols de gènere s'assumeixen a través d'un procés de socialització diferent per als nens i per a les nenes, i per als homes i per a les dones.

Els contes clàssics formen part de la nostra socialització des que som nens i nenes. Per això, **analitzarem contes clàssics** i hi identificarem rols de gènere i situacions de desigualtat o discriminació.

Formem cinc grups, a cadascun dels quals se li assigna un conte tradicional (per exemple, *Blancaneu*, *La Ventafocs*, *La caputxeta vermella*...). Els i les participants hauran de fixar-se, d'una banda, en les característiques dels personatges femenins, i de l'altra, com són els personatges masculins. També caldrà analitzar els papers i els rols dels homes i les dones al conte, així com la il·lustració que acompanya al relat.

Algunes claus i aspectes que solen ser presents en els contes tradicionals i que haurem d'analitzar són:

Rols que compleixen homes i dones: les dones solen ser princeses, esposes de reis, serventes, bruixes, madrastrès..., mentre que els homes solen ser cavallers, reis, mags....

Objectes que utilitzen: les dones solen utilitzar joies, vestits, sabates, fils, agulles..., mentre que els homes utilitzen escuts, espases, cavalls....

Qualitats o valors: les dones s'associen a la submissió, la por, la passivitat, la bellesa o la lletjor, mentre que els

**REESCRIURE ELS
CONTES DES DEL
VALOR DE LA
IGUALTAT**

homes representen la valentia, la intel·ligència o l'agressivitat. Elles solen estar relegades a l'àmbit domèstic i de les cures, i ells al món exterior i a l'àmbit productiu.

>> Després de la lectura dialoguem sobre el paper dels personatges en el conte.

- Quines coses fan els homes i les dones del conte? Hi ha diferències?

- Com creieu que se senten ells i elles?

- Podem canviar els rols i les tasques dels personatges?

Els contes tradicionals es van escriure fa temps, i reflecteixen alguns valors que ara no s'adapten a la nostra realitat.

- Sabrien dir altres contes, històries o referències més actuals, o altres que coneguin, en els quals els nois i les noies tinguin rols diferents als que reflecteix el conte?

- Quins contes coneixen que creguin que són més igualitaris? Què els agrada d'aquests contes?

- Podrien utilitzar tot el que proposen per transformar alguns contes tradicionals?

Un cop feta aquesta anàlisi, els convidem a reescriure'ls des del valor de la igualtat. És important evitar que l'activitat es limiti a col·locar personatges masculins on hi havia personatges femenins, i viceversa, perquè llavors s'incoherència de nou en la desigualtat. Per això, és important transmetre al grup que la **seva labor consisteix a dissenyar noves situacions d'igualtat de tots dos sexes respecte als altres.**

Posteriorment, una persona de cada grup llegirà el seu conte davant de la resta, i explicarà en quins aspectes s'han fixat i per què han decidit reelaborar-lo de la manera en què ho han fet. Els altres companys i companyes decidiran si el grup ha aconseguit eliminar els rols i els estereotips de gènere que havien identificat. A més, cada grup farà un dibuix que representi la nova imatge dels personatges del conte que han reelaborat, i prestarà especial atenció als colors que trien per als nois i per a les noies. Per acabar, la persona que dinamitza obrirà un debat partint de les següents preguntes:

- T'havies adonat abans de la presència dels rols i estereotips de gènere en els contes tradicionals?

- Per què creus que no ens adonem de la seva presència en la nostra societat?

- Creus que en els llibres i les pel·lícules que es fan en l'actualitat hi ha estereotips de gènere?

- Creus que la cultura actual contribueix a fomentar els estereotips?

- Quines conseqüències té en la nostra vida assumir aquests rols?

- Quina relació hi ha entre els rols i els estereotips de gènere i les situacions de vulneració dels drets humans que es produeixen?

- Podries identificar alguns d'aquests rols de gènere en les teves relacions amb altres persones (a casa, a l'escola, amb els teus amics i amigues, amb la teva parella...)?

- Quines actituds poden ajudar-nos a establir relacions justes, respectuoses i de cooperació entre nois i noies?

ENS COMPROMETEM amb la igualtat

Convidem l'alumnat a convocar al centre educatiu un **certamen de contes** la temàtica del qual sigui el dret dels homes i les dones a ser tractats en igualtat.

Després, amb els contes rebuts, els proposem organitzar un contacontes al qual pot assistir tota la comunitat educativa.

CELEBRITATS

OBJECTIUS

- 1- Reflexionar sobre com la desigualtat de gènere persisteix i com continua existint avui a tot el món.
- 2- Conscienciar sobre la necessitat de participació plena i efectiva de les dones i la llibertat d'oportunitats de lideratge en la vida política, econòmica i pública.
- 3- Promoure el compromís personal per promoure la igualtat entre gèneres i empoderament de les dones.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

Comencem la sessió explicant que jugarem a un joc, **Celebritats**. Consisteix a completar una senzilla llista de personatges.

Per a això, els demanem que s'organitzin en parelles, preferiblement mixtes, i repartim a cada parella una còpia de l'Annex 8 (pàgina 87).

Un voluntari o voluntària dirà a l'atzar una lletra, que haurà de ser la inicial del nom propi o del primer cognom de les persones que han d'escriure en cada categoria. Jugarem almenys cinc rondes, utilitzant lletres diferents. Posteriorment, analitzarem els resultats del joc i plantejarem un debat partint de les següents preguntes:

- Quantes dones i quants homes hem anotat?
- Per què creieu que es donen aquestes diferències?

Els demanem que pensin en els llibres de text de les diferents assignatures que han tingut al llarg de la seva etapa

escolar i que reflexionin sobre la presència de les dones en els llibres d'història, en la ciència, en l'art, en la religió, en els contes i novel·les, en la política, etc.

A continuació, els convidem a recordar el que volien estudiar quan fossin grans i els demanem que aixequin la mà quan ho tinguin clar. Després, només deixaran aixecada la mà les persones l'elecció de les quals estigués relacionada amb la ciència, la representació política, l'àmbit de les cures o els esports. Finalment, deixen alçada la mà només els que, en aquest moment, segueixin mantenint aquesta mateixa elecció. Comptem quantes noies i quants nois han alçat la mà en cada cas. Després, els preguntem a què s'ha degut el canvi de motivació.

- Algú va canviar en pensar que els estudis o la professió en qüestió eren més d'homes o de dones?
- Com ens afecta la falta de referents femenins i masculins no estereotipats en els nostres entorns i en les matèries que estudiem?

ENS COMPROMETEM amb la igualtat

Els proposem conèixer l'experiència de Wikidones¹⁷ i, posteriorment, per **visibilitzar la dona en els diferents àmbits** (història, literatura, ciència, esport, etc.), organitzarem una exposició. En grups, cadascun triarà una categoria i hauran d'elaborar un cartell de dones pioneres en aquell àmbit. També podran dissenyar panells amb exemples d'homes que han reeixit en categories no tradicionalment relacionades amb l'àmbit masculí. Els cartells s'exposaran en un lloc visible del centre educatiu per contribuir a sensibilitzar totes les persones de la comunitat educativa sobre la contribució de les dones al llarg de la història, l'existència d'altres exemples d'homes i dones no estereotipats, i la importància de trencar aquests estereotips per construir futurs de vida autònoms, lliures i no estereotipats, en els quals tots i totes puguem desenvolupar el nostre potencial i les nostres capacitats sense limitacions.

¹⁷ Dones a l'assalt de la Viquipèdia. La Vanguardia. <https://www.lavanguardia.com/vida/20170624/423630731915/mujeres-edicion-wikipedia.html>

EL QUE VEIEM, EL QUE PENSEM, EL QUE FEM

OBJECTIUS

- 1- Aproximar-se als mecanismes socioculturals que generen la discriminació i la desigualtat, especialment les expectatives diferenciades per a nois i noies.
- 2- Conèixer el valor social adjudicat al treball dels homes (desenvolupament professional) i al de les dones (cura i àmbit domèstic).
- 3- Prendre consciència de la nostra capacitat per participar en la creació d'una societat lliure i igualitària.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

Comencem la sessió en grup, fent una pluja d'idees de:

- * Persones referents en els espais de presa de decisions en la nostra localitat, comunitat autònoma, país, en l'àmbit europeu, mundial...
- * Persones referents que tenen cura dels altres, que es preocupen per millorar la vida de les altres persones.
- * Persones referents en el món de l'art, de l'esport, de la cultura i del cinema.

* Persones més famoses del moment i per quin motiu ho són.

A continuació, en grups de cinc persones, proposem analitzar diferents mitjans de comunicació (diaris, revistes, xarxes socials, blogs) amb l'objectiu de comprovar quines portades i notícies estan protagonitzades per homes i quines per dones. Cada grup farà un **diagnòstic sobre les imatges de dones i homes als mitjans de comunicació**. Utilitzaran el format que prefereixin (presentació, mural, blog, rap, narració...) per posar en comú el diagnòstic realitzat.

Plantegem la reflexió entorn d'algunes dades del Baròmetre Joventut i Gènere 2017¹⁸:

a) Entre els i les joves espanyols de 15 a 29 anys hi ha una alta coincidència dels atributs que defineixen millor "el femení" i "el masculí". Ells i elles coincideixen (en percentatges bastant similars) a descriure les noies com a intel·ligents (37,8 %), treballadores i estudioses (36 %), responsables i prudents (25,4 %) i preocupades per la imatge, coquetes (23,8 %). Quant als atributs que identifiquen el masculí, els i les joves assenyalen que ells són dinàmics i actius (35,2 %), independents (30,2 %) i possessius i gelosos (24,9 %).

¹⁸ Fundació d'Ajuda contra la Drogoaddicció (2017).

<https://www.fad.es/noticias/mas-de-la-mitad-de-las-jovenes-espanolas-de-15-a-29-anos-dice-haber-sufrido-algun-tipo-de-discriminacion/>

b) Un 30,6 % de les noies es veuen com a independents i només un 17,6 % dels nois ho assenyalen com un atribut femení. Quant als nois, el 23,6 % assenyalen la superficialitat com un atribut masculí i aquest percentatge s'amplia fins al 33,2 % quan se'ls pregunta a les noies.

c) Entorn del 80 % dels i les joves consideren que els homes i les dones són igual d'adequats per ocupar llocs en àmbits científics i investigadors (86 %), en política i administració pública (84,7 %), en gestió empresarial (82,6 %), en esports (79,1 %), en desenvolupament de tecnologia (78,3 %) o en informàtica (76,7 %).

d) El 47 % dels i les joves consideren la mecànica una professió més adequada per als homes (ho pensen el 55 % dels nois i el 38,8 % de les noies); el 27,5 % dels i les joves creuen més adequat que les dones ocupin professions assistencials, sanitàries i de cura de persones (ho pensen el 33,4 % dels nois i el 21,4 % de les noies) i el 21 % dels i les joves creuen que la dona és més adequada per a la docència (ho creuen el 26,3 % dels nois i el 15,5 % de les noies enquestades).

Plantegem les següents preguntes:

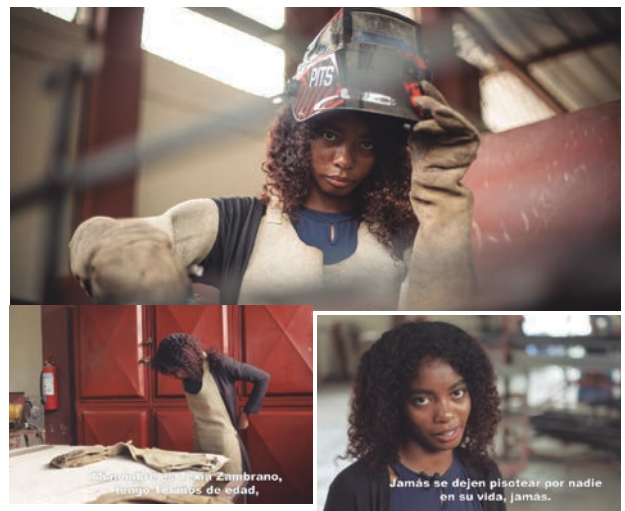
- Creieu que les idees que tenim sobre com són i com han de comportar-se els homes i les dones contribueixen al tracte diferent entre homes i dones?
- Penseu que aquestes idees tenen relació amb la imatge que els mitjans donen dels homes i les dones?
- Com us afecten en la vostra vida alguns d'aquests anuncis o notícies que hem vist? Podeu posar-ne algun exemple?

Per acabar la reflexió, expliquem que ser conscients de la relació entre les nostres pròpies idees i les nostres conductes, així com saber que podem canviar-les, contribueix a millorar la nostra vida i a canviar la realitat social.

Com a contrapunt a aquesta realitat, mirem amb el grup el vídeo de Texia Zambrano, de la campanya **Dones que construeixen futur**¹⁹ d'Entrecultures.

- Quines idees extreuen d'aquest vídeo?
- Creuen que, com a joves, tenen la capacitat d'impulsar canvis en el seu entorn?

Per explorar aquesta idea en els grups en els quals han treballat al principi de la sessió, els demanem que parteixin de la informació i la reflexió que hem compartit al llarg de la sessió per generar propostes des de les quals pu-

guem participar per a la igualtat. Aquestes propostes giraran entorn dels següents eixos:

- * Propostes perquè als espais domèstics i de cures els homes i les dones s'impliquin de manera igualitària.
- * Propostes per donar valor al treball de cures.
- * Propostes per aconseguir que els estereotips no condicionin les eleccions professionals i laborals dels nois i les noies.

¹⁹ Video Texia Zambrano. *Dones que construeixen futur*. <https://youtu.be/toYanufJyes>

ENS COMPROMETEM amb la igualtat

Partint del treball en grup, convidem l'alumnat a elaborar un document, **El nostre compromís per a la igualtat de gènere**, en el qual recullin algunes de les idees exposades a manera de manifest, que pot tenir la següent estructura:

- * Presentació de qui són.
- * Causes que els mobilitzen.
- * Propostes enfront d'aquesta realitat.
- * Compromís personal com a grup.

Promovem que el grup presenti aquest manifest i les propostes que inclou a organismes de presa de decisions en els seus contextos educatius i comunitaris, i que facin un seguiment del grau de compliment i posada en pràctica de les seves propostes, de manera que es converteixin en promotors i promotores d'igualtat als seus entorns.

L'HORA DE LA IGUALTAT

OBJECTIUS

- 1- Reflexionar sobre les manifestacions i les conseqüències de la desigualtat de gènere al món.
- 2- Promoure que els i les participants s'identifiquin com a agents promotors d'igualtat en els seus entorns.
- 3- Fomentar que el grup es comprometi amb la realització d'accions per crear una societat més igualitària.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

En aquesta sessió analitzarem la situació en la qual es troben les dones i les nenes de tot el món. Per començar, plantejem les següents preguntes al grup:

- Com creieu que és la situació de les nenes, les joves i les dones al món?
- Hi ha igualtat entre homes i dones?
- Les dones i les nenes tenen realment igualtat d'oportunitats?

Per dinamitzar el debat, proposem als i les participants

que facin un cop d'ull a algunes dades sobre la situació de la dona al món. Per a això, dividirem al grup en equips de cinc participants, als quals se'ls repartirà un exemplar de la infografia **Els drets humans de les dones**²⁰. Els deixem uns minuts perquè comentin el document en grups petits, i a continuació obrirem un debat en el grup gran.

- Coneixieu aquestes realitats?
- Què és el que més us ha cridat l'atenció?
- Quins d'aquestes desigualtats podem veure en el nostre entorn?

²⁰ Els drets humans de les dones. <http://beijing20.unwomen.org/es/infographic/human-rights>

– Creieu que és important impulsar la igualtat de gènere a tot el món?

Per reflexionar sobre aquesta realitat i definir la seva posició, dividim el grup en dos equips equitatius per debatre la següent qüestió: **És l'hora de la igualtat?**

Cada grup tindrà uns minuts per preparar els seus arguments per defensar que és l'hora de la igualtat, i que **la igualtat de gènere és una realitat inajornable**. Després d'aquests minuts començarà el debat, en el qual

se'ls animarà a exposar els seus millors arguments. Quan el debat hagi conclòs, els proposem una sèrie de preguntes per reflexionar:

– Com ens hem sentit en el debat?

– Quins arguments dels que han sortit han estat els més potents?

– Com podem utilitzar els arguments que han sortit per defensar la igualtat en el nostre entorn?

ENS COMPROMETEM amb la igualtat

Mirem amb el grup el vídeo de la campanya d'Entrecultures ***Dones que construeixen futur***²¹.

Reflexionem amb els i les participants sobre el fet que ells i elles són els i les protagonistes del canvi, i que està a les seves mans fer realitat l'hora de la igualtat.

Per a això, en grups més petits, els animem a rescatar les idees més potents sorgides durant el debat i a fer-les servir per crear una campanya de sensibilització en el seu entorn educatiu sota l'eslògan **És l'hora de la igualtat!**

La imatge de la campanya serà un rellotge, que recollirà a cadascuna de les hores una acció de les que han dissenyat per aconseguir la igualtat. Els convidem també a dissenyar la imatge de la campanya i les estratègies de difusió, així com un acte de mobilització, que hauran de promoure en el seu entorn educatiu i comunitari, i així es convertiran en promotors d'igualtat en els seus entorns.

© Sergi Càmaras/Entrecultures

²¹ *Dones que construeixen futur*. <https://mujeres.entreculturas.org/>

DONES QUE DECIDEIXEN

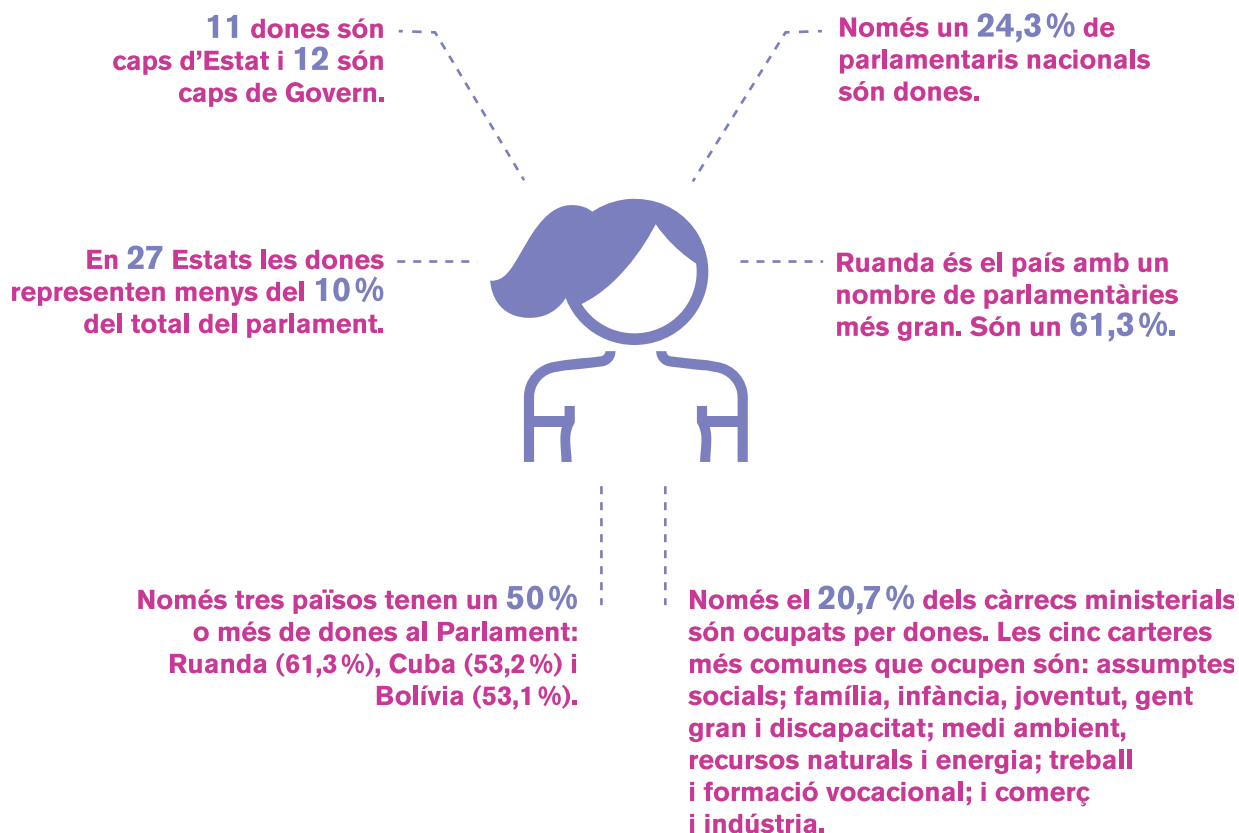

OBJECTIUS

- 1- Analitzar i formular judicis de valor sobre la presència de les dones en els àmbits de presa de decisions en el món.
- 2- Prendre consciència de les repercussions positives que tindria la igualtat real.
- 3- Reflexionar sobre el nostre paper en la construcció de la igualtat, tant en les nostres relacions quotidianes com en l'entorn menys pròxim.

DESENVOLUPAMENT de l'ACTIVITAT

Comencem la sessió reflexionant en assemblea sobre les següents dades d'ONU Dones (2019) sobre lideratge i participació política i presència de les dones als parlaments²²:

²² Fets i xifres: lideratge i participació política. ONU Dones (juny de 2019).
<https://www.unwomen.org/es/what-we-do/leadership-and-political-participation/facts-and-figures>

Reflexionem sobre què els semblen les dades, si creuen que és important que les dones tinguin més presència als llocs de decisió en l'àmbit mundial i per què. A continuació, dissenyarem un mapa que orienti el camí de la igualtat en la participació de les dones.

– Com podem aconseguir-la? Com serà aquesta igualtat?

Per elaborar-lo, comencem treballant les causes i les solucions. Hauran de debatre quines creuen que són les causes de la falta de presència de dones en càrrecs de poder al món. Hauran de posar-se d'acord almenys en tres causes concretes i ben argumentades. Un cop les

hagin debatut i estiguin apropiadament formulades i consensuades, les escriuran en una columna a la pissarra. A continuació, hauran de dialogar sobre una possible solució per revertir cadascuna d'elles.

Finalment, els plantejem:

– Quines repercussions tindria la igualtat de les dones i els homes en els llocs de poder al món?

– I en el nostre dia a dia, participen els nois i les noies en igualtat? Són igual d'influents les decisions dels nois i les noies?

ENS COMPROMETEM amb la igualtat

Proposem als alumnes **reflectir el camí cap a la igualtat en un mapa** amb dibuixos i collage. En el camí hi haurà reflectides simbòlicament les causes, representades com a obstacles, i les possibilitats, que seran les solucions consensuades anteriorment. **La meta del camí serà la igualtat.**

Per simbolitzar el seu protagonisme i el seu compromís amb la igualtat signaran en el mapa, que exposaran en un lloc visible de la classe o del centre com a recordatori del que han treballat en aquest dia, i animaran la comunitat educativa a visitar-lo.

MODELS DE DESIGUALTAT

OBJECTIUS

- 1– Analitzar i formular judicis de valor sobre els models que generen desigualtats, especialment els models publicitaris i econòmics.
- 2– Descobrir la capacitat que tenim de generar alternatives a aquests models tant en el nostre entorn pròxim com en l'àmbit global.
- 3– Fomentar la responsabilitat i la participació en un model alternatiu que generi igualtat.

DESENVOLUPAMENT de l'activitat

Durant aquesta sessió analitzarem diferents models que generen desigualtat.

Comencem formant grups de quatre persones. La meitat dels grups se centraran en la publicitat i el consum, i l'altra meitat, en l'economia, la producció i el medi ambient.

Publicitat i consum: Perfectes?

Proposem al grup partir de la lectura d'un extracte d'un article recuperat de la web wikiHow el 2016 (Annex 9, pàgina 88).

Els demanem que analitzin el text basant-se en les següents preguntes:

- Com és l'ideal de perfecció femenina que projecta la publicitat? Poseu-ne diversos exemples.
- Creus que és real? Quines conseqüències té en l'autoestima?
- Et deixes portar per aquesta publicitat? Creus que afecta persones del teu entorn?
- Quantes empreses i productes hi ha basats en la inseguretat de les dones sobre la seva pròpia imatge?
- Consumim productes que no necessitem per acostar-nos a aquest ideal publicitari?

Economia, producció i medi ambient

Proposem al grup partir de la lectura "Mou-te per la igualtat. Objectiu Pequín" (Annex 9, pàgina 88).

Els demanem que analitzin el text basant-se en les següents preguntes:

- Com és l'actual sistema econòmic?
- Es basa en el benefici d'uns pocs o en la cerca del bé comú? Quines són les seves conseqüències?
- Quines relacions trobes entre la deterioració mediambiental i la pobresa de les dones i les nenes?
- Creus que el model de consum es basa en la satisfacció de necessitats reals o creus que en part busca generar noves necessitats?
- Creus que és sostenible? Quin efecte té en el medi ambient?
- Quines relacions trobes entre el model de consum i la desigualtat que hi ha entre homes i dones?

Deixem com a mínim trenta minuts per analitzar la informació i discutir en els grups. Passat aquest temps, cada grup s'ajunta amb un altre que hagi treballat l'altre tema, i comparteixen la informació.

ENS COMPROMETEM amb la igualtat

Per acabar, posarem en marxa un **laboratori d'alternatives d'igualtat**. En els grups inicials, i basant-se en el que han analitzat, faran les següents tasques:

- * Dissenyar un missatge publicitari que transmeti igualtat entre nois i noies.
- * Definir unes metes assolibles per revertir les situacions que s'exposen.
- * Elaborar una llista de compromisos reals que puguin adquirir com a grup i com a persones individuals per generar alternatives d'igualtat en el seu dia a dia.

INSTRUCCIONS PER A LA IGUALTAT

OBJECTIUS

- 1- Conèixer com els estereotips poden arribar a dificultar la construcció d'una identitat positiva.
- 2- Afavorir la convivència en una societat plural en la qual totes les persones tinguin la possibilitat de construir la seva història personal lliure d'estigmes i prejudicis.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

En aquesta sessió, a través d'una dinàmica de dramatització, pretenem ajudar l'alumnat a comprendre com part dels obstacles presents en les relacions interpersonals parteixen d'atribucions basades en estereotips de gènere, així com a prendre consciència de la necessitat de situar la persona i els seus interessos al centre de la construcció de relacions igualitàries basades en el respecte a les diferències.

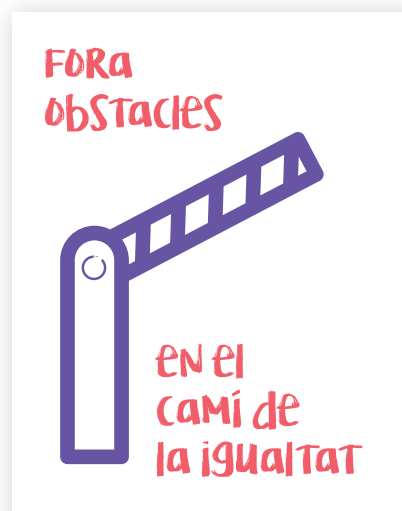
Comencem amb una dinàmica de dramatització en la qual l'alumnat ha de representar una escena de la vida quotidiana, en què les relacions que s'estableixin entre els i les participants presentin prejudicis de gènere. Per a això dividim a l'alumnat en dos grups compostos per noies i nois. Cada grup prepararà la seva representació durant deu minuts i, posteriorment, la representarà davant de l'altre grup:

Grup 1: Representa un procés de selecció en un taller mecànic. Una part del grup representa dones que es presenten a una entrevista per ocupar un lloc de treball com a mecàniques en un taller d'automòbils, una feina tradicionalment exercida per homes.

El grup de dones ha de demostrar a les persones encarregades de fer la selecció per què són vàlides per a aquest lloc de treball, donada la seva formació, disponibilitat, experiència i interès per la mecànica.

La resta del grup interpreta les persones encarregades de la selecció, que han de valorar la seva candidatura basant-se en els prejudicis que generalment pesen sobre les dones a l'hora de fer aquest tipus de feines: ús de la força física, menys efectivitat de les dones en mecànica, imatge social que projecten a la resta de la societat con-

trària a aquesta mena de feines..., sense parar atenció al que les dones els estan exposant sobre la seva capacitat real.

Grup 2: Representa una conversa entre un grup d'amics i amigues. En aquesta conversa, un grup de nois, dramatitzat per noies i nois, explica a la resta la seva intenció de col·laborar en la pròxima trobada de poesia organitzada pel centre cultural del barri.

La resta del grup ha de tractar de convèncer-los que no es presentin al certamen perquè és estrany i inapropiat que els nois participin en aquesta mena d'activitats.

En la seva argumentació alludeixen a la temàtica essencialment femenina del certamen, com seran valorats per la resta del barri, com es veu afectada la seva identitat masculina...

>> Un cop feta la representació, els demanem que s'organitzin en quatre grups de treball.

Durant deu minuts, els convidem a reflexionar sobre el que han experimentat en sentir-se definits i definides per terceres persones que no tenen en compte els seus desitjos, interessos i motivacions personals, així com sobre el paper que han exercit els prejudicis de gènere en les atribucions que s'han fet.

A continuació, mirem amb el grup el vídeo de la Kim, de la campanya **La llum de les nenes d'Entrecultures**²³ i debatem amb el grup quines conseqüències creuen que

té sobre la identitat d'homes i dones, nois i noies, que **valorem la seva actuació conforme a estereotips de gènere culturalment establerts**, així com què se'ls ocorre que es podria fer per revertir aquesta realitat.

© Sergi Càmaraz/Entrecultures

ENS COMPROMETEM amb la igualtat

Per acabar, els convidem que, de manera individual, identifiquin tres situacions en les quals han actuat com les persones de les representacions, moments en què no han tingut en compte els interessos i les necessitats d'una altra persona i s'han deixat portar pels estereotips.

Els proposem que **“reescriuin” aquestes situacions.**

- Com haurien estat si els estereotips no haguessin estat presents?
- I si les persones presents s'haguessin enfrontat a aquests estereotips, promovent de manera efectiva la igualtat?

Després, els animem a escriure la seva reflexió a manera d'instruccions, per tenir-les presents quan s'hi trobin en el futur, quan tornin a veure's involucrats i involucrades en situacions semblants, de manera que actuïn com a agents d'igualtat en els seus entorns.

²³ Video de la Kim. Campanya *La llum de les nenes*, Entrecultures. <https://youtu.be/H0qGtts8Gyg>

LA IGUALTAT EL 2030

OBJECTIUS

- 1- Conèixer i redefinir conceptes relacionats amb la igualtat de gènere.
- 2- Relacionar les nostres accions amb el compliment dels Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS).

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

En primer lloc, proposarem al grup que es traslladi fins al 2030, l'any establert per al compliment dels ODS, i que imaginin que s'han aconseguit. En cas que el grup no conegui els ODS, se'n pot oferir informació a través de la pàgina web de l'Agenda 2030 de Nacions Unides²⁴. En concret, ens centrarem en un d'ells.

ODS 5. Equitat de gènere

Posar fi a totes les formes de discriminació contra les dones i les nenes no és només un dret humà bàsic, sinó que a més és crucial per accelerar el desenvolupament sostenible. S'ha demostrat una vegada i una altra que empoderar les dones i les nenes té un efecte multiplicador i ajuda a promoure el creixement econòmic i el desenvolupament mundials.

Recordem que som al 2030, i que en els últims anys han estat moltes les mesures que s'han implementat per arribar a aconseguir els objectius. Una d'elles va és la **redefinició de conceptes relacionats amb la igualtat**. De fet, un dels grans èxits és que moltes paraules han desaparegut.

Per conèixer quines paraules negatives han estat eliminades, proposem un joc. Dividim al grup en dos equips i els donem, d'una banda, uns termes, i de l'altra banda, les seves definicions (Annex 10, pàgina 89). L'objectiu del joc és que els aparellin.

PATRIARCAT

Sistema social i polític, històric i universal, que posiciona l'home i el masculí al centre de totes les coses. Aquesta configuració social i la jerarquia que estableix impliquen situacions de dominació i opressió cap a les dones a tot el món.

MATRIMONI FORÇAT

Unió en la qual una de les parts o ambdues són casades sense el seu consentiment o en contra de la seva voluntat. Aquest tipus d'unions continuen sent practicades majoritàriament amb nenes i joves en zones d'Àsia del Sud, Àsia Oriental i diferents països del continent africà. Les Nacions Unides veuen en aquesta pràctica una forma de violació dels drets humans, ja que viola els principis de lliure elecció i autonomia de les persones. La Declaració Universal dels Drets Humans reconeix que el dret de la dona a triar la seva parella i a decidir lliurement sobre el seu matrimoni és central per a la seva vida, dignitat i igualtat davant la llei com a ésser humà.

EMPODERAMENT

Procés pel qual les persones guanyen confiança, visió i protagonisme per impulsar canvis positius en les situacions de desigualtat en les quals viuen.

²⁴ Pàgina web de l'Agenda 2030 de Nacions Unides. <https://www.un.org/sustainabledevelopment/es/objectius-de-desarrollo-sostenible/>

VIOLÈNCIA DE GÈNERE

La Declaració de Nacions Unides sobre l'Eliminació de la Violència contra la Dona la defineix com tot acte de violència basat en la pertinença al sexe femení que tingui o pugui tenir com a resultat un mal o sofriment físic, sexual o psicològic per a les dones, incloses les amenaces de tals actes, la coacció o la privació arbitrària de llibertat, tant si es produeix en la vida pública o privada.

MICROMASCLISME

Terme que descriu totes aquelles accions quotidianes, subtils i fins i tot inconscients de caràcter masclista que estan normalitzades en la societat i que contribueixen a perpetuar les desigualtats de gènere.

Alguns exemples poden ser que un cambrer doni el compte instintivament a l'home, que algú pertanyent al servei tècnic expliqui els seus serveis a l'home assumint que la dona no entén de què està parlant o que en un ambient laboral el cap utilitzi apel·latius afectuosos només amb les dones.

ABANDONAMENT ESCOLAR

Interrupció dels estudis per part d'una persona que estava cursant una etapa educativa. El percentatge de nenes que no arriben a cursar o que abandonen els estudis durant els cicles inicials és superior al dels nens, ja que pràctiques com el matrimoni forçat, l'atribució de funcions relacionades amb les labors domèstiques i la cura de familiars o l'escàs valor atribuït a la seva escolarització les solen apartar des d'edats primerenques dels seus estudis.

Aquesta realitat redueix les seves oportunitats de desenvolupament i de construcció d'un futur autònom.

SOSTRE DE CRISTALL

Barreres invisibles a les quals es veuen exposades les nenes i les dones durant el seu propi desenvolupament i el de les seves carreres professionals, que les limiten a l'hora d'avançar laboralment de la mateixa manera que ho fan els seus companys masculins.

L'existència d'aquestes barreres implica que les dones, en general, ocupin menys llocs directius i d'alta jerarquia en les organitzacions, siguin menys premiades per la seva feina, tinguin sous menors que els homes per la mateixa feina i menys oportunitats de consolidació professional a causa de les dificultats de conciliació de la seva vida personal i professional amb les tasques de cures, independentment dels seus assoliments, mèrits o qualificació.

COEDUCACIÓ

Mètode d'intervenció educativa que, partint del principi d'igualtat i no discriminació per raó de gènere, cerca desenvolupar les capacitats i potencialitats de l'alumnat més enllà dels estereotips o els rols de gènere tradicionals associats a cada sexe, a més de promoure la igualtat de gènere de manera integral, incloent els continguts, la metodologia i l'organització docent.

ANDROCENTRISME

Visió del món que situa l'home com a centre de totes les coses i relaciona amb l'home el que és comú per a tota l'espècie. Segons aquesta concepció de la realitat, la mirada masculina és universal, per la qual cosa es generalitza per a tota la humanitat i es crea un biaix que invisibilitza el que és propi de les dones com a meitat de la humanitat. Sota aquesta visió, per exemple, durant molt temps s'han comunicat com a genèrics els símptomes en els quals s'expressen els infarts en els homes, ignorant que en el cas de les dones són diferents.

MIRATGE DE LA IGUALTAT

Biaix cognitiu que ens fa pensar que la igualtat entre homes i dones, en haver conquerit alguns drets històricament restringits, en estar promulgada en alguns estats per llei i en comptar amb un relatiu consens social, ja està aconseguida. No obstant això, aquest biaix provoca que ignorem les manifestacions que revelen que aquesta igualtat encara no s'ha aconseguit, i que les nenes i les dones encara pateixen discriminacions i violències *de facto* en les nostres societats, per la qual cosa el treball per la igualtat, tant per conquerir la pràctica de drets com per consolidar els ja existents, continua sent necessari i urgent.

LLENGUATGE SEXISTA

Llenguatge que, sigui per les paraules triades o per la manera en què s'estructuren, resulta discriminatori cap a les dones perquè cau en l'ocultació, l'exclusió o la subordinació. La normalització d'aquesta pràctica implica que les dones no tinguin una representació simbòlica en la llengua, la qual cosa contribueix a la seva invisibilització.

ESTEREOTIPS DE GÈNERE

Conjunt d'idees, molt arrelades en la consciència col·lectiva, que determinen quins són els comportaments i les actituds adequats i inadequats dels homes i les dones i que conformen la seva personalitat.

DESCONSTRUCCIÓ

Exercici d'autoavaluació en el qual una persona s'esforça per desaprendre, identificar i eliminar les actituds masclistes a les quals ha estat exposada i que ha exercit tota la vida, amb l'objectiu de contribuir a fomentar de manera activa la igualtat al seu entorn i en la societat.

SORORITAT

Germanor, confiança, suport i reconeixement entre dones que, en percebre's com a iguals, s'alien per canviar la realitat d'opressió que viuen i construir un món diferent basat en el principi d'igualtat.

FEMINISME

Moviment social, filosòfic i polític que, partint de la presa de consciència de la ciutadania sobre les situacions estructurals d'opressió i violència que viuen les dones al llarg del món, té com a principi vertebrador el treball per la igualtat real i efectiva entre homes i dones.

MASCLISME

Conjunt d'actituds, conductes, discursos i creences, arrelats en la societat, que justifiquen i sostenen la desigualtat, la discriminació i la violència cap a les nenes i les dones a tot el món.

ROLS DE GÈNERE

Conjunt de normes, deures, aprovacions, prohibicions i expectatives sobre els comportaments socials i les conductes específiques apropiats per a les persones que són d'un sexe determinat. En el cas de la dona, estan relacionats amb la cura i els espais domèstics, i en el cas dels homes, amb els espais públics i productius, la qual cosa obstaculitza el desenvolupament social i laboral de les dones i les nenes a tot el món.

>> Cada grup relacionarà cada terme amb la seva definició i els mostrarà en un lloc visible. Quan creguin que tenen els conceptes ordenats, la persona que dinamitza el taller comprovarà les respostes. En el cas que hi hagi algun terme mal relacionat amb la seva definició, els indiquem quants termes són erronis, i els donem un temps per relacionar-los de nou.

Quan tots els grups tinguin els seus conceptes ordenats, **s'obrirà un debat partint de les següents preguntes:**

- Coneixieu aquests termes? N'hi ha algun que us resulti completament desconegut?
- Heu experimentat en determinades ocasions alguna de les situacions o realitats que defineixen?
- En podríeu posar exemples?
- Creieu que és positiu aconseguir un entorn en el qual no hàgim d'experimentar les realitats que defineixen aquests conceptes?

Tornem al 2030, l'any en què s'han superat aquests conceptes i les pràctiques socials que representen. Però... com s'ha aconseguit?

el PONT de
la IGUALTAT

Per descobrir-ho, demanem que es colloquen totes les noies en un extrem de la sala i tots els nois a l'extrem contrari. L'objectiu de l'activitat és trobar-se al mig de la sala estenent un pont d'igualtat. Per avançar, cada grup, per torns, haurà d'identificar una pràctica que puguin fer com a nois i com a noies, respectivament, per aconseguir i promoure la igualtat de gènere.

El grup la dirà en veu alta i avançarà un pas. En trobar-se al mig de la sala, es faran una abraçada. Si la pràctica expressada per algun dels grups no és adequada, el grup no avançarà i reflexionarem sobre el motiu. Les diferents pràctiques identificades seran apuntades per la persona que dinamitza la sessió, perquè en quedi constància.

Donem l'enhorabona al grup per haver identificat pràctiques que han permès a la ciutadania viure en el 2030 d'una manera més inclusiva que en èpoques anteriors. Expliquem que ara s'utilitzen termes que es refereixen a realitats més igualitàries, com els següents:

SORORITAT

Germanor, confiança, suport i reconeixement entre dones que es perceben com a iguals i s'alien per canviar la realitat

d'opressió que viuen, per així construir un món diferent basat en el principi d'igualtat.

DESCONSTRUCCIÓ

Exercici d'autoavaluació en el qual una persona s'esforça per desaprendre, identificar i eliminar les actituds masculistes a les quals ha estat exposada i que ha estat exercint durant la seva vida.

EMPODERAMENT

Traducció del terme anglès empowerment, que assenyalava el procés pel qual les dones guanyen confiança, visió i protagonisme per impulsar canvis positius en les situacions de desigualtat que viuen.

ENS COMPROMETEM amb la igualtat

No obstant això, encara continuen fent falta **termes nous que exemplifiquin la igualtat entre homes i dones**. I ells i elles seran els responsables de crear-los.

Per elaborar-los, dividim al grup en tres subgrups i els demanem que creïn i defineixin almenys dos conceptes a cada grup.

Poden crear termes nous o triar-ne algun dels que han treballat a l'inici de la sessió.

Després, cada grup representarà les paraules creades a la resta de companys i companyes, que hauran d'endevinar què signifiquen. A més, poden crear cartells amb aquestes noves paraules i exposar-les en espais comuns del centre o crear un diccionari, comproment-se a posar-les en pràctica en el seu dia a dia per convertir-se, així, en agents actius d'igualtat als seus entorns.

GIMCANA PER A TOTES LES EDATS

La igualtat està a les teves mans

12 I ARA, QUÈ PODEM FER?

11 EL PONT DE LA IGUALTAT

9 EL MAPA DE LA COEDUCACIÓ

10 LA PERSONA IDEAL

8 TABÚ SEXISTA

7 MITES DE L'AMOR ROMÀNTIC

5 ENDEVINA ENDEVINALLA

6 ESTEREOTIP ENTRELLAÇAT

4 CELEBRITATS

3 QUÈ VOLS SER DE GRAN?

2 UNA VOLTA AL MÓN

1 PARAULA D'IGUALTAT

A continuació, presentem una gimcana amb diferents proves per treballar amb grups el tema de la igualtat. La gimcana consta d'un total de dotze proves, que recomanem que es facin en un espai ampli, que permeti moure's lliurement, i comptar almenys amb una persona encarregada de facilitar cadascuna de les proves. Dividim els i les participants en deu grups, que aniran rotant fins que passin per totes les proves. Les deu primeres les faran en els grups i les dues últimes les duran a terme de manera cooperativa.

El nombre de proves i el seu desenvolupament es pot adaptar a les necessitats i les característiques dels diferents grups, per la qual cosa és possible fusionar-les o modificar-les de la manera que es consideri necessària. En la prova que cada grup faci en desè lloc, els entregarem una part de la següent frase, que hauré dividit en tantes parts com grups participin:

La igualtat ha de ser una experiència viscuda. Som part d'una ciutadania global compromesa amb la igualtat de gènere. Treballant junts i juntes podem aconseguir-ho!

A la prova 11, *El pont de la igualtat*, que es duu a terme en gran grup, els i les participants hauran d'unir els fragments per formar la frase. A continuació, desenvolupem cadascuna de les proves de la gimcana.

PROVA 1: PARAULA D'IGUALTAT

Entreguem al grup, d'una banda, el nom d'alguns termes relacionats amb la desigualtat de gènere, i de l'altra, les seves definicions (Annex 10, pàgina 89).

L'objectiu de la prova és relacionar de manera correcta cada concepte amb la seva definició. Quan el grup cregui que ha acabat, ho comunicarà a la persona que facilita la prova, la qual confirmarà amb el grup si ho han relacionat tot correctament o, en cas contrari, quants errors han comès. En aquest cas, se'ls donarà un temps extra per intentar esmenar-los.

Després, la persona que facilita la prova comentarà amb el grup les següents qüestions i aclarirà els termes que generen dubtes:

- Quins termes us eren més desconeguts?

- Quins us resulten més familiars?

Debatem durant uns minuts sobre aquests termes. A continuació, el grup inventarà almenys dues paraules noves que no existeixin encara i que **designin pràctiques o conceptes que siguin necessaris per aconseguir la igualtat** entre homes i dones a tot el món. Escriuran les paraules inventades, al costat de la seva definició, en dos llocs.

D'una banda, en un adhesiu que cada persona del grup s'emportarà com a recordatori i compromís de posar en pràctica accions per aconseguir la igualtat. D'altra banda, en una cartolina o pissarra que quedarà exposada al lloc de la prova.

Així, tots els grups poden consultar les paraules creades per la resta d'equips.

PROVA 2: UNA VOLTA AL MÓN

Comencem preguntant al grup si creuen que la igualtat de gènere ja s'ha assolit, i si és una realitat a tots els països del món.

Comentem les respostes i, per comprovar-ho, els convidem a fer un volta al món molt especial, en la qual coneixerem la història de quatre protagonistes que viuen en diferents llocs.

Dividim el grup en subgrups, a cadascun dels quals li donem una còpia d'una de les històries²⁵ (Annex 11, pàgina 93).

Cada història va acompanyada d'una anotació sobre la situació que representa. Segons les característiques de cada grup, aquesta anotació es pot facilitar al costat de la història o ser narrada per la persona que facilita l'activitat quan es parli de cada història. Animem que cada grup llegeixi i debati la història que ha rebut. En acabar, cada grup farà un resum de la seva història i la presentarà a la resta dels i les participants.

Després, plantegem les següents preguntes:

- Què heu descobert a través d'aquestes històries?
- Alguna de les situacions d'aquestes nenes us ha resultat desconeguda?
- Creieu que encara cal continuar treballant per aconseguir la igualtat?
- Quin va ser l'element clau en totes les històries perquè les nenes treballessin per afrontar la seva situació?
- Per què creieu que l'educació pot ser important a les seves vides?
- Què podem fer nosaltres per contribuir-hi?

Apuntem les respostes del grup en un lloc visible de l'espai, i els animem a comprometre's amb aquestes idees abans d'avançar cap a la següent prova.

PROVA 3: QUÈ VOLS SER DE GRAN?

Demanem al grup que camini per l'espai definit per a aquesta prova. En el moment en què la persona que facilita l'activitat piqui de mans un sol cop, hauran de representar amb el cos una figura que simbolitzi el que la persona que facilita l'activitat ha preguntat.

- * Representa la professió a la qual es dedica l'home a qui més admires en el món.
- * Representa la professió a la qual es dedica la dona a qui més admires en el món.
- * Representa a què t'agradaria dedicar-te, si no tinguessis cap limitació, en el futur.

En acabar aquest exercici, demanem al grup que s'assegui al terra formant una rotllana i plantegem les següents preguntes:

- Quines professions heu representat?
- Observeu diferències entre les professions a les quals es dediquen l'home i la dona a qui més admireu?

- I entre les que heu triat els nois i les noies del grup?
- Creieu que hi ha alguna diferència entre el que us agradaria ser i el que creieu que sereu?
- Creieu que pot deure's a algun estereotip que hi ha sobre vosaltres pel fet de ser nois o noies?

Debatem amb el grup, analitzant les seves respostes, i conversem sobre l'impacte que tenen els estereotips de gènere sobre nosaltres en el dia a dia. Allò que desitgem ser no hauria d'estar mediatitzat per prejudicis o idees preconcebudes que són alienes a nosaltres.

Animem el grup a contraargumentar cada limitació per motius de gènere que hagin expressat.

També els animem que cada persona expressi el que li agradaria ser, i els fem un fort aplaudiment com a manera de celebrar les seves decisions i animant-los a seguir els seus desitjos, independentment dels prejudicis o estereotips de gènere que puguin pesar sobre seu. Un món no estereotipat és possible i comença per ells i elles.

²⁵ Campaña La Ilum de les nenes: www.laluzdelasninas.org

PROVA 4: CELEBRITATS

Dividim l'equip en dos subgrups i entreguem a cada equip una còpia de l'Annex 8 (pàgina 87).

La persona que dinamitza l'activitat tria una lletra a l'atzar, que apuntaran a la primera columna, i completaran la primera fila de la taula. Repetim amb altres lletres fins a completar la taula.

Segons les característiques del grup, es pot adaptar la dinàmica. Per exemple, es pot establir un temps per a cada lletra, o es pot no definir cap lletra i únicament completar la taula. Després, posem en comú les respostes i preguntem què hi ha que sigui comú a tots els personatges que han reflectit.

- Són tots homes? Són totes dones?

- Hi ha algun gènere que estigui més representat que un altre?

Un cop feta aquesta anàlisi, els demanem repetir l'exercici, però en aquesta ocasió únicament es poden anomenar personatges femenins. Els deixem una estona perquè facin l'exercici i, a continuació, analitzem si els ha resultat més senzill la primera vegada i si hi ha alguna categoria en la qual no hagin trobat referents femenins.

Plantegem les següents qüestions:

- Per què creuen que tenen més referències masculines que femenines?

- Quines categories del tauler creuen que estan més masculinitzades?

- Estudien o coneixen de la mateixa manera les històries d'homes d'èxit que les de dones en diferents àmbits?

- Els personatges que coneixen, són majoritàriament occidentals o representen diferents zones del món?

- Quines conseqüències creuen que pot tenir això per a ells i elles? Què creuen que es podria fer per revertir aquesta realitat?

Debatem amb el grup totes aquestes preguntes, i els donem exemples de dones per completar les caselles per a les quals no tinguin referents.

- En quins altres àmbits desconeixes dones rellevants?

- Com podrien investigar-les per conèixer-les més a elles i la seva tasca?

Apuntem les seves respostes i, abans de dirigir-los a la següent prova, els instem a comprometre's amb les accions que han proposat.

PROVA 5: ENDEVINA ENDEVINALLA

L'objectiu de la prova és endevinar les endevinalles que la persona que facilita l'activitat proposarà al grup. A cada endevinalla deixarem uns minuts per debatre i donar una resposta.

Endevinalla 1

Un pare i el seu fill viatgen amb cotxe i tenen un accident greu. El pare mor i al fill se l'emporten a l'hospital perquè necessita una complexa operació d'emergència, per a la qual criden una eminència mèdica. Però

quan entra al quiròfan, diu que no pot operar-lo perquè és el seu fill.

Resposta: l'eminència mèdica és la mare del xic.

Endevinalla 2

Pérez tenia un germà, que va morir. Malgrat això, l'home que va morir no va tenir mai un germà.

Resposta: Pérez és una dona.

Endevinalla 3

Hi ha una girafa gran i una altra de petita. La petita és filla de la gran, però la gran no és la mare de la petita.

Resposta: la girafa gran és el pare.

Endevinalla 4

García vivia amb el seu pare, però el pare de García va morir. Malgrat això, el pare de García no va tenir mai un fill ni va viure amb ell.

Resposta: García és una dona.

En revelar cada resposta, reflexionem amb el grup sobre per què ens costa encertar les respostes.

Per fomentar la reflexió, podem plantejar les següents preguntes:

- Quins estereotips i rols de gènere tenim més interioritzats?
- Per què ens costa tant imaginar homes i dones en rols com els que apareixen a les endevinalles?
- Quines conseqüències pot tenir aquesta manera de pensar i de categoritzar els homes i les dones?

- Com influeix el llenguatge en la construcció del nostre pensament i, per tant, de les nostres accions?

- Creuen que pot ser un fet limitant per al desenvolupament de les persones?

- Quins altres exemples se'ls ocorren?

- Què creuen que podríem fer?

Com a activitat final, animem el grup a corregir les frases que han llegit al principi, comproment-se a incorporar d'ara endavant aquesta perspectiva en la seva manera de parlar i escriure.

PROVA 6: ESTEREOTIP ENTRELLAÇAT

Demaneu a les persones del grup que es col·loquin en rotllana, amb les mans agafades.

Qui facilita l'activitat dirà les següents frases, que representen estereotips de gènere que existeixen en la nostra

societat. Cada vegada que pronunciï una de les frases, una persona del grup deixarà anar una de les mans i, per a enganxar-se a la cuixa d'una altra persona del cercle, haurà de fer un moviment tan complicat com sigui capaç d'imaginar.

Frases

- * **Els nois no ploren.**
- * **Calladeta estàs més bonica.**
- * **A les dones se'ls donen millor les tasques de la casa.**
- * **Les noies no haurien de jugar a futbol.**
- * **Les dones no tenen prou autoritat per exercir llocs directius.**
- * **Els homes condueixen millor que les dones.**
- * **Les dones tenen un do especial per ocupar-se de les emocions i les cures.**
- * **Ja hem aconseguit la igualtat, no cal continuar treballant-hi.**
- * **El rosa no és per als nois.**

Quan hàgim dit totes les frases, el grup estarà totalment entrellaçat en una figura impossible. L'objectiu de l'activitat serà desfer l'embolic i tornar a col·locar-se en rotllana. Per a això, hauran de fer un moviment per desfer l'embolic mentre diuen en veu alta un contraargument o una frase alternativa que contraresti les frases que han anat escoltant.

En acabar, debatem amb el grup sobre l'impacte dels estereotips i els prejudicis de gènere que hi ha en la nostra societat, i com aquests, igual que a l'activitat, van creant

un nus que impedeix el lliure desenvolupament de les persones.

- Quins altres exemples se'ls ocorren o han experimentat? Com creuen que ens afecten?

- Quines conseqüències creuen que tenen tots aquests prejudicis sobre les persones?

- Quin tipus d'activitats creuen que podrien posar en marxa per contrarestar-los?

PROVA 7: MITES DE L'AMOR ROMÀNTIC

En aquesta prova analitzarem els missatges que rebem des de la infància sobre l'amor i les relacions de parella, així com la influència que aquests missatges poden tenir a l'hora d'establir relacions no igualitàries en la nostra vida.

Per a això, demanem a les persones del grup que es col·loquin en fila. Davant seu, a una distància raonable, hi haurà dues papereres o dues galledes, una amb un cartell que digui "Amor tòxic" i una altra amb un que digui "Amor igualitari". La persona que facilita l'activitat anirà enunciant una a una les frases, amb referències populars que solem sen-

tir sobre l'amor. La persona que estigui al capdavant de la fila tindrà una pilota a la mà, que haurà de dipositar a la cistella que consideri més adequada a la frase: **en el d'amor tòxic, si l'afirmació li ha semblat desigualitària, i en el d'amor igualitari, si li ha semblat positiva.**

La prova es pot fer més complexa si posem condicions per arribar fins a la galleda: a peu coix, en carretó ajudats per una altra persona, amb els ulls embenats, corrent, avançant molt a poc a poc, etc.

Es proposaran les següents frases:

Si em deixes, em moro.

L'amor tot ho pot.

La meva vida sense tu no té sentit.

Si no es posa gelós és perquè no li importes.

Els que es barallen es desitgen.

Res té sentit sense tu.

Digues-me on ets a cada moment.

Per què no actives la ubicació i me la passes?

Si et crido és perquè no m'escoltes!

Qui bé et vol, et farà plorar.

Per què acceptes regals que no t'he fet jo?

Ens estimem, per això anem junts a tot arreu.

Amb el que jo he fet per tu, ara em fas això?

Tu tens la culpa que m'hagi sortit malament.

No ets ningú sense mi.

Quan tots se'n vagin només et quedaré jo.

Només jo em preocupo per tu.

Com has passat el dia?

Que et diverteixis molt.

Aquest vespre no puc, ja he quedat.
Ens veiem demà!

Preparem junts el viatge?

Paguem a mitges.

Et dono suport en tot el que sigui important per a tu.

Puc ajudar-te en alguna cosa perquè et sentis millor?

Compta amb mi per al que necessites.

T'ha sortit genial l'exposició. Ets la millor!

Quins són els teus somnis? Estaré al teu costat per acompanyar-te en el camí!

M'importes, per això vull que siguis feliç i que aconseguis autònomament tot el que et proposis.

M'encanta que tinguis tantes amistats.

Et mereixes i t'has treballat les coses bones que et passen.

Després de dipositar cada pilota a la cistella triada, s'obrirà un debat amb la resta del grup per analitzar si estan d'acord amb les respostes i per reflexionar sobre si són encertades o no, i per què.

PROVA 8: TABÚ SEXISTA

En aquesta prova analitzarem la presència de la desigualtat en alguns dels referents culturals del nostre temps.

Per a això, dividim l'equip en dos subgrups. Per torns, cada grup haurà de descriure o representar un referent cultural que considerin sexista, sense dir-ne el nom, amb l'objectiu que l'equip contrari l'endevini.

A cada ronda, els equips podran:

* Cantar cançons les lletres de les quals considerin que són sexistes, o en les quals apareguin rols de gènere estereotipats.

* Descriure o representar una pel·lícula l'argument o els personatges de la qual siguin sexistes.

* Descriure o representar un anunci que sigui sexista.

* Descriure o representar una joguina o un videojoc que considerin sexista i amb el qual jugaven en la seva infància o joventut.

L'equip contrari haurà d'endevinar de quina cançó, pel·lícula, anunci o joguina es tracta. Per afegir-hi complexitat, podem incloure alguna norma com: només es pot fer ser-

vir mímica, no es poden dir determinades paraules, caldrà fer-ho dibuixant, etc.

En acabar totes les rondes, es plantejaran a l'equip les següents preguntes:

- Us ha costat identificar referents sexistes?
- Estan o han estat molt presents en les vostres vides?
- Quines conseqüències creieu que pot tenir per a les persones estar exposats i exposades a aquests referents?

Després de debatre amb el grup, fem el mateix nombre de rondes representant, aquest cop, referents no sexistes i igualitaris.

- Quants són capaços d'identificar?

Per acabar, plantegem les següents qüestions:

- Hi ha alguna categoria en la qual els resulti més difícil?
- Quines conseqüències pot tenir no comptar amb missatges igualitaris com a part dels nostres referents culturals?
- Podrien promoure elles i ells mateixos referents no sexistes en els seus entorns?

PROVA 9: EL MAPA DE LA COEDUCACIÓ

Proposem al grup que dibuixi un mapa del centre educatiu i el seu voltant, que reflecteixi tots els seus espais (aules, patis, banys, sales de professorat, instal·lacions esportives, passadissos, parcs, establiments pròxims, etc.).

Un cop dibuixat el mapa, demanarem als i les participants, dividits en subgrups o en gran grup, que identifiquin les desigualtats i discriminacions per motius de gènere que, segons la seva experiència, es donen en cadascun dels espais.

Escriuran cada desigualtat en una bandera vermella petita, que clavaran amb una agulla a cada espai. Així, amb un cop d'ull tindrem una bona perspectiva de les discri-

minacions i violències que es produeixen als nostres centres i al seu voltant, i facilitarem que els membres de la comunitat educativa facin un exercici d'identificació i autoconsciència sobre aquest fet, per bandejar la normalització i la invisibilitat que sol regnar en aquests espais.

A continuació, els demanarem que identifiquin les accions que podríem posar en marxa per revertir cada desigualtat.

Les escriuran en una bandera verda i les clavaran a l'espai en el qual es produeixen.

Finalment, reflectiran en un paper les desigualtats que perceben i les accions per revertir-les, amb l'objectiu de traslladar-les a l'equip directiu o a l'organisme pertinent.

PROVA I0: LA PERSONA IDEAL

Indiquem al grup que dibuixarem un retrat robot d'un home i una dona, en el qual representarem el que creiem que són un home i una dona tipus.

Per a això, la persona encarregada tindrà preparats dos papers grans a la paret. En un escriurà "home" i a l'altre "dona", i hi anirà dibuixant tot el que el grup li indiqui.

Començarem pels atributs físics. La persona encarregada dibuixarà la silueta de tots dos, seguint les indicacions del grup, que especificaran com és el cabell, la complexió, la roba, etc.

Quan acabem, preguntarem al grup si creu que els retrats identifiquen el que és ser home o dona. Per ajudar-los en la reflexió, els plantejarem les següents preguntes:

- Hi ha homes amb els cabells llargs?
- Hi ha homes amb arracades?
- Hi ha dones que tenen els cabells curts i que vesteixen amb pantalons?
- Deixen de ser homes i dones per això?
- Si és així, què caracteritza llavors els homes i les dones?

Després d'aquestes indicacions, reflectirem les característiques de la personalitat. El grup anirà dient característiques que, en el moment en què siguin consensuades,

s'escriuran al voltant de cada figura. Quan estigui fet, farem un repàs de tots dos retrats per veure si el grup està hi està d'acord.

Un cop consensuat, els retirem i demanem al grup que s'oblidi del que han treballat fins ara.

Colloquem un nou paperògraf en blanc, i els demanem que citin els trets de personalitat que considerin que ha de tenir la "persona ideal". Quan hàgim acabat, posem a costat i costat les figures amb els atributs de l'home i de la dona.

Analitzem llavors que la persona ideal barreja trets que a l'inici havien associat a cadascun dels gèneres (per exemple, tendresa, valentia, empatia, fortalesa, etc.).

Plantegem si algunes característiques són patrimoni exclusiu de cada gènere, i si els homes no poden tenir característiques que hem associat a la figura de la dona, i viceversa.

Si la conclusió és que tant homes com dones tenim associades al nostre gènere característiques positives, llavors per què no fomentem en cadascun de nosaltres des de l'inici les que considerem més adequades?

El grup acabarà de fer el retrat robot del que consideren una persona ideal, comproment-se a encoratjar aquestes característiques en totes les persones, independentment de si són homes o dones.

PROVA II: EL PONT DE LA IGUALTAT

Arribats a aquest punt de la gimcana, reunirem tots els equips en gran grup. Obrim un debat sobre el contingut de les proves que acaben de fer: quins temes tractaven, què han après, què pensen sobre la igualtat.

Recollim les seves respostes i debatem sobre les impressions que han compartit.

Demanem que totes les noies es col·loquin en un extrem de l'espai, i tots els nois, a l'extrem contrari. L'objectiu serà trobar-se al mig estenent, per a això, un pont d'igualtat.

Per avançar, cada grup, per torns, haurà d'identificar una pràctica que puguin fer com a nois i com a noies, respec-

tivament, per aconseguir i promoure la igualtat de gènere. El grup la dirà en veu alta, i en dir-la avançarà un pas.

Si la pràctica expressada per algun dels grups no és adequada, el grup no avançarà, i reflexionarem amb ells i elles sobre el motiu.

Les diferents pràctiques identificades les apuntarà la persona que dinamitza l'activitat, perquè en quedi constància.

Quan es trobin a la meitat de l'espai, es faran una abraçada per segellar la simbòlica trobada.

A continuació, posaran en comú les parts de la frase que té cada grup per formar el missatge final de la gimcana.

La igualtat ha de ser una experiència viscuda. Som part d'una ciutadania global compromesa amb la igualtat de gènere. Treballant junts i juntes podem aconseguir-ho!

PROVA 12: I ARA, QUÈ PODEM FER?

L'última prova consistirà en el fet que el grup es comprometi a dur a terme accions que puguin fer per fomentar la igualtat en els àmbits en els quals

participen. Per a això, habilitem tres cartolines grans, a cadascuna de les quals apareixerà escrit el següent:

Deixarem uns minuts perquè cada persona pensi quines accions podria dur a terme per fomentar la igualtat a cadascun d'aquests tres àmbits. Després del temps establert, obrirem un debat, en el qual podran exposar les seves idees.

Les activitats que tinguin acceptació i consens entre el grup seran escrites en cadascun dels cartells corresponents. Deixem una estona al final perquè puguin escriure lliurement el que vulguin.

Guardem els cartells en un lloc freqüentat pel grup, i establím terminis per avaluar quines accions han fet, com han anat i quines noves idees tenen per posar en pràctica.

D'aquesta manera, estaran constantment exercint com a agents promotors d'igualtat als seus entorns, des dels més propers fins als aparentment més llunyans, i fomentaran una joventut global compromesa amb la igualtat de gènere.

ANNEXOS

ANNEX I: viquipèdia de la igualtat

CONCEPTES

COEDUCACIÓ

FEMINISME

EMPODERAMENT

MICROMASCLISME

LLENGUATGE SEXISTA

VIOLÈNCIA DE GÈNERE

ABANDONAMENT ESCOLAR

ESTEREOTIPS DE GÈNERE

ANNEX 2: VIQUIPÈDIA DE LA IGUALTAT

DEFINICIONS

EMPODERAMENT

Procés pel qual les persones guanyen confiança, visió i protagonisme per impulsar canvis positius en les situacions de desigualtat en les quals viuen.

VIOLÈNCIA DE GÈNERE

La **Declaració de Nacions Unides sobre l'Eliminació de la Violència contra la Dona** la defineix com tot acte de violència basat en la pertinença al sexe femení que tingui o pugui tenir com a resultat un mal o sofriment físic, sexual o psicològic per a les dones, incloses les amenaces de tals actes, la coacció o la privació arbitrària de llibertat, tant si es produeix en la vida pública o privada.

MICROMASCLISME

Terme que descriu totes aquelles accions quotidianes, subtils i fins i tot inconscients de caràcter masclista que estan normalitzades en la societat i que contribueixen a perpetuar les desigualtats de gènere. Alguns exemples poden ser que un cambrer doni el compte instintivament a l'home, que algú pertanyent al servei tècnic expliqui els seus serveis a l'home assumint que la dona no entén de què està parlant o que en un ambient laboral el cap utilitzi apel·latius afectuosos només amb les dones.

ESTEREOTIPS DE GÈNERE

Conjunt d'idees, molt arrelades en la consciència col·lectiva, que determinen quins són els comportaments i les actituds adequats i inadequats dels homes i les dones i que conformen la seva personalitat.

ABANDONAMENT ESCOLAR

Interrupció dels estudis per part d'una persona que estava cursant una etapa educativa.

El percentatge de nenes que no arriben a cursar o que abandonen els estudis durant els cicles inicials és superior al dels nens, ja que pràctiques com el matrimoni forçat, l'atribució de funcions relacionades amb les labors domèstiques i la cura de familiars o l'escàs valor atribuït a la seva escolarització les solen apartar des d'edats primerenques dels seus estudis. Aquesta realitat redueix les seves oportunitats de desenvolupament i de construcció d'un futur autònom.

COEDUCACIÓ

Mètode d'intervenció educativa que, partint del principi d'igualtat i no discriminació per raó de gènere, cerca desenvolupar les capacitats i potencialitats de l'alumnat més enllà dels estereotips o els rols de gènere tradicionals associats a cada sexe, a més de promoure la igualtat de gènere de manera integral, incloent els continguts, la metodologia i l'organització docent.

LLENGUATGE SEXISTA

Llenguatge que, sigui per les paraules triades o per la manera en què s'estructuren, resulta discriminatori cap a les dones perquè cau en l'ocultació, l'exclusió o la subordinació.

La normalització d'aquesta pràctica implica que les dones no tinguin una representació simbòlica en la llengua, la qual cosa contribueix a la seva invisibilització.

FEMINISME

Moviment social, filosòfic i polític que, partint de la presa de consciència de la ciutadania sobre les situacions estructurals d'opressió i violència que viuen les dones al llarg del món, té com a principi vertebrador el treball per la igualtat real i efectiva entre homes i dones.

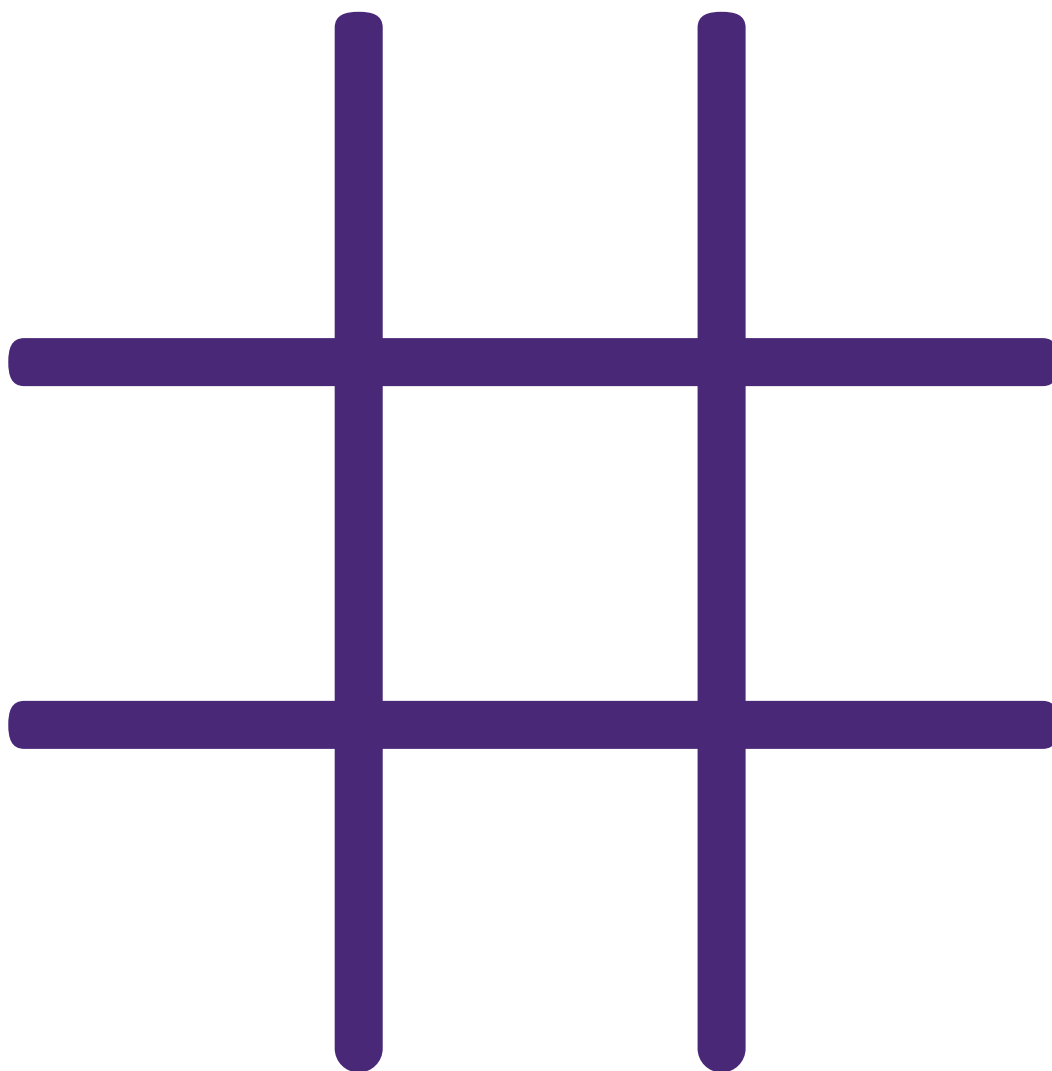
ANNEX 3: viquipèdia de la igualtat

Decàleg d'accions per a la igualtat

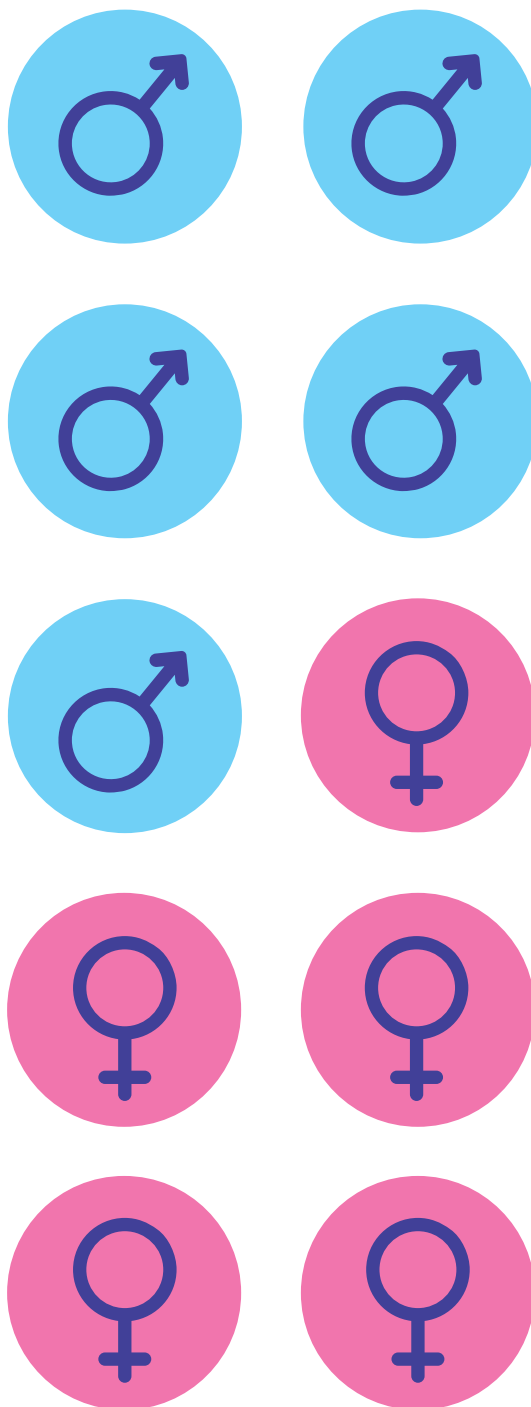

ANNEX 4: TRES EN IGUALTAT?

Tauler

ANNEX 5: TRES EN IGUALTAT? FITXES

ANNEX 6: TRES EN IGUALTAT?

ESPAI
LLIURE DE
~~DISCRIMINA~~
~~CIONS~~

ANNEX 7: EN PRIMERA PERSONA

TESTIMONI A

“La responsabilitat familiar cau sobre meu, fet que redueix el meu rendiment acadèmic. Els meus pares m’indueixen a casar-me, i fins i tot hi ha gent que intenta influir-me perquè m’enamori de nois, i tot això em planteja dificultats per seguir a l’escola”.

Grace Loria, estudiant de secundària de l’escola de Fulla a Sudan del Sud.

Font: Las niñas a clase. *Entrecultures*, 2011.

TESTIMONI B

“El meu nom és Kaltume. No sé la meva edat. Mai he anat a l’escola. La meva mare fa i ven *wara* (un aperitiu local fet amb llavors de soja). Jo ajudo la família venent *wara* durant el dia al mercat. El meu germà petit Abah va a l’escola. Sempre que la meva mare desperta l’Abah al matí per preparar-lo per a l’escola, desitjaria estar al seu lloc”.

Kaltuma, Nigèria.

Font: Las niñas a clase. *Entrecultures*, 2011.

ANNEX 8: CELEBRITATS

Lletra	Celebritat de la història	Celebritat de la política	Celebritat de la literatura	Celebritat del cinema o del teatre	Celebritat de la pintura o l'escultura	Celebritat de l'esport

ANNEX 9: MODELS DE DESIGUALTAT

PUBLICITAT I CONSUM: PERFECTES?²⁶

“T’has preguntat com ser perfecta? No t’agradaria que hi hagués una guia que et digués com ser la millor versió de tu mateixa? El teu desig ha estat concedit! Aquí et donem algunes pistes per ajudar-te a sentir-te més perfecta. Tan sols segueix els passos que hi ha a continuació i seràs en el camí cap a la perfecció!

1. Muda’t.
2. Tingues cura de la teva pell.
3. Desfés-te del pèl molest.
4. Estilitza el teu cabell.
5. Posa’t una mica de maquillatge.
6. Perfuma’t.
7. Vesteix-te bé”.

ECONOMIA, PRODUCCIÓ I MEDI AMBIENT²⁷

“La desforestació, els alts nivells de contaminació de l’aire, la pèrdua de biodiversitat i l’accés cada vegada més reduït a l’aigua potable són signes inequívocs que el món és un hàbitat cada vegada menys saludable i que, per aquesta assignació de rols que vincula en major mesura les dones amb el medi natural, les castiga amb més cruessa. Aquesta deterioració ambiental té com a principal causa els models insostenibles de consum i producció, especialment als països industrialitzats, per la qual cosa és imprescindible impulsar un canvi cap a models sostenibles i ecològicament racionals, on les dones tinguin un paper important en l’elaboració de nous patrons de producció i consum a causa de la seva relació amb l’atenció i l’educació de la família i per la seva influència en l’espai local i comunitari”.

²⁶ www.wikihow.com

²⁷ *Mou-te per la igualtat. Objectiu Pequín.*

ANNEX 10: LA IGUALTAT EL 2030

PROVA 1: PARAULA D'IGUALTAT

Retalla cadascuna de les següents etiquetes:

PATRIARCAT

MATRIMONI FORÇAT

EMPODERAMENT

COEDUCACIÓ

VIOLÈNCIA DE GÈNERE

MICROMASCLISME

FEMINISME

ESTEREOTIPS DE GÈNERE

SOSTRE DE CRISTALL

SORORITAT

ROLS DE GÈNERE

LLENGUATGE SEXISTA

MASCLISME

ANDROCENTRISME

DESCONSTRUCCIÓ

MIRATGE DE LA IGUALTAT

ABANDONAMENT ESCOLAR

Retalla cadascuna de les següents definicions:

Sistema social i polític, històric i universal, que posiciona l'home i el masculí al centre de totes les coses. Aquesta configuració social i la jerarquia que estableix impliquen situacions de dominació i opressió cap a les dones a tot el món.

Unió en la qual una de les parts o ambdues són casades sense el seu consentiment o en contra de la seva voluntat. Aquest tipus d'unions continuen sent practicades majoritàriament amb nenes i joves en zones d'Àsia del Sud, Àsia Oriental i diferents països del continent africà. Les Nacions Unides veuen en aquesta pràctica una forma de violació dels drets humans, ja que viola els principis de lliure elecció i autonomia de les persones. La Declaració Universal dels Drets Humans reconeix que el dret de la dona a triar la seva parella i a decidir lliurement sobre el seu matrimoni és central per a la seva vida, dignitat i igualtat davant la llei com a ésser humà.

Procés pel qual les persones guanyen confiança, visió i protagonisme per impulsar canvis positius en les situacions de desigualtat en les quals viuen.

Terme que descriu totes aquelles accions quotidianes, subtils i fins i tot inconscients de caràcter masclista que estan normalitzades en la societat i que contribueixen a perpetuar les desigualtats de gènere. Alguns exemples poden ser que un cambrer doni el compte instintivament a l'home, que algú pertanyent al servei tècnic expliqui els seus serveis a l'home assumint que la dona no entén de què està parlant o que en un ambient laboral el cap utilitzi apel·latius afectuosos només amb les dones.

Barreres invisibles a les quals es veuen exposades les nenes i les dones durant el seu propi desenvolupament i el de les seves carreres professionals, que les limiten a l'hora d'avançar laboralment de la mateixa manera que ho fan els seus companys masculins. L'existència d'aquestes barreres implica que les dones, en general, ocupin menys llocs directius i d'alta jerarquia en les organitzacions, siguin menys premiades per la seva feina, tinguin sous menors que els homes per la mateixa feina i menys oportunitats de consolidació professional a causa de les dificultats de conciliació de la seva vida personal i professional amb les tasques de cures, independentment dels seus assoliments, mèrits o qualificació.

Interrupció dels estudis per part d'una persona que estava cursant una etapa educativa. El percentatge de nenes que no arriben a cursar o que abandonen els estudis durant els cicles inicials és superior al dels nens, ja que pràctiques com el matrimoni forçat, l'atribució de funcions relacionades amb les labors domèstiques i la cura de familiars o l'escàs valor atribuït a la seva escolarització les solen apartar des d'edats primerenques dels seus estudis. Aquesta realitat redueix les seves oportunitats de desenvolupament i de construcció d'un futur autònom.

La **Declaració de Nacions Unides sobre l'Eliminació de la Violència contra la Dona** la defineix com tot acte de violència basat en la pertinença al sexe femení que tingui o pugui tenir com a resultat un mal o sofriment físic, sexual o psicològic per a les dones, incloses les amenaces de tals actes, la coacció o la privació arbitrària de llibertat, tant si es produeix en la vida pública o privada.

Mètode d'intervenció educativa que, partint del principi d'igualtat i no discriminació per raó de gènere, cerca desenvolupar les capacitats i potencialitats de l'alumnat més enllà dels estereotips o els rols de gènere tradicionals associats a cada sexe, a més de promoure la igualtat de gènere de manera integral, incloent els continguts, la metodologia i l'organització docent.

Llenguatge que, sigui per les paraules triades o per la manera en què s'estructuren, resulta discriminatori cap a les dones perquè cau en l'ocultació, l'exclusió o la subordinació. La normalització d'aquesta pràctica implica que les dones no tinguin una representació simbòlica en la llengua, la qual cosa contribueix a la seva invisibilització.

Exercici d'autoavaluació en el qual una persona s'esforça per desaprendre, identificar i eliminar les actituds masclistes a les quals ha estat exposada i que ha exercit tota la vida, amb l'objectiu de contribuir a fomentar de manera activa la igualtat al seu entorn i en la societat.

Germanor, confiança, suport i reconeixement entre dones que, en percebre's com a iguals, s'alien per canviar la realitat d'opressió que viuen i construir un món diferent basat en el principi d'igualtat.

Moviment social, filosòfic i polític que, partint de la presa de consciència de la ciutadania sobre les situacions estructurals d'opressió i violència que viuen les dones al llarg del món, té com a principi vertebrador el treball per la igualtat real i efectiva entre homes i dones.

Conjunt d'actituds, conductes, discursos i creences arrelats en la societat, que justifiquen i sostenen la desigualtat, la discriminació i la violència cap a les nenes i les dones a tot el món.

Conjunt d'idees, molt arrelades en la consciència col·lectiva, que determinen quins són els comportaments i les actituds adequats i inadequats dels homes i les dones i que conformen la seva personalitat.

Conjunt de normes, deures, aprovacions, prohibicions i expectatives sobre els comportaments socials i les conductes específiques apropiats per a les persones que són d'un sexe determinat. En el cas de la dona, estan relacionats amb la cura i els espais domèstics, i en el cas dels homes, amb els espais públics i productius, la qual cosa obstaculitza el desenvolupament social i laboral de les dones i les nenes a tot el món.

Visió del món que situa l'home com a centre de totes les coses i relaciona amb l'home el que és comú per a tota l'espècie. Segons aquesta concepció de la realitat, la mirada masculina és universal, per la qual cosa es generalitza per a tota la humanitat i es crea un biaix que invisibilitza el que és propi de les dones com a meitat de la humanitat. Sota aquesta visió, per exemple, durant molt temps s'han comunicat com a genèrics els símptomes en els quals s'expressen els infarts en els homes, ignorant que en el cas de les dones són diferents.

Biaix cognitiu que ens fa pensar que la igualtat entre homes i dones, en haver conquerit alguns drets històricament restringits, en estar promulgada en alguns estats per llei i en comptar amb un relatiu consens social, ja està aconseguida. No obstant això, aquest biaix provoca que ignorem les manifestacions que revelen que aquesta igualtat encara no s'ha aconseguit, i que les nenes i les dones encara pateixen discriminacions i violències de facto en les nostres societats, per la qual cosa el treball per la igualtat, tant per conquerir la pràctica de drets com per consolidar els ja existents, continua sent necessari i urgent.

ANNEX II: LA IGUALTAT EL 2030

PROVA 2: UNA VOLTA AL MÓN

La Kim és de l'ètnia maia quiché i viu a Totonicapán, Guatemala. Quan tenia dotze anys va haver de deixar l'escola per treballar de cuinera en una casa. Durant els cinc anys que no va poder anar a l'escola, la Kim mantenia el somni de continuar estudiant. Finalment, quan va tenir disset anys, va aconseguir reprendre els seus estudis, amb el suport de la seva mare, que vol un futur diferent per a les seves filles. El colibrí, que en la cosmovisió maia representa la força, simbolitza la determinació de la Kim per exercir els seus drets i perseguir els seus somnis.

Context: Abandonament escolar/Treball infantil

A Guatemala, l'explotació laboral de les nenes és una realitat molt estesa. La majoria treballen en l'ocupació domèstica, o netejant i cuinant en el sector informal de l'hostaleria.

Especialment a les zones rurals, les nenes són menys valorades que els nens, i per això moltes d'elles, en lloc d'anar a l'escola, passen la seva infància ocupant-se de tasques domèstiques, dels seus germans petits o treballant en altres cases.

64 milions de nenes a tot el món estan en situació de treball infantil. Es considera que la xifra real és molt més alta, ja que la majoria de nenes que treballen ho fan en l'ocupació domèstica, que sovint no es comptabilitza, o treballen sense remuneració en les tasques domèstiques de les seves pròpies llars. Tot aquest treball sovint els impedeix continuar amb els seus estudis, la qual cosa trunca les seves oportunitats de present i de futur.

<https://youtu.be/JSvA--9oICQ>

MIREILLE

La Mireille és ruandesa. Quan tenia dos anys, va esclatar la guerra al seu país, el seu pare va morir i van haver de marxar d'allà. Durant sis anys van estar fugint d'un país a un altre, i va anar perdent tots els seus familiars, fins que va aconseguir arribar a Malawi, on va recobrar l'esperança en entrar en una escola del Servei Jesuïta a Refugiats. Inspirada pel seu avi, que sempre li havia parlat de la importància d'estudiar, va concentrar totes les seves forces a estudiar, i anys després va aconseguir una beca a la Xina, es va convertir en doctora i va tornar a Malawi per treballar en un important hospital. L'educació va obrir el seu món, i la seva determinació li permet brillar en la seva professió i ser un referent per a moltes nenes.

Context: Refugi i desplaçament

La meitat de les persones refugiades a tot el món són menors. Cada dia augmenta el nombre de nens, nenes i joves víctimes de conflictes internacionals i interns.

34,2 milions de nenes i dones són refugiades o desplaçades. Nenes que, soles o acompanyades de familiars, han hagut de fugir dels seus països. Si bé aquesta fugida està motivada pel risc que corren les seves vides, en el camí cap als països de destinació estan exposades a nombroses amenaces, les mateixes a què s'enfronten també als camps de refugiats en els quals sovint desenvolupen les seves vides.

La condició de refugiades posa les nenes en una situació de vulnerabilitat, a la qual s'afegeixen els riscos addicionals als quals estan exposades pel fet de ser nenes, com la violència sexual, els matrimonis primerencs o forçats, o les dificultats per continuar la seva escolarització.

<https://youtu.be/8RREGzw2hGU>

MICHEL ANGE

Haití és un país que ha patit molt. El terratrèmol que va trencar el país va obligar molta gent a abandonar les seves llars, com la Michel Ange, que en aquell moment tenia sis anys. A la Michel Ange li van haver d'amputar la cama esquerra, la qual cosa va trencar la seva ja complicada infància. Els seus moviments i el seu desenvolupament van quedar limitats, ja que anava amb croses, i la por se li va instal·lar en el cos. Al seu voltant, les nenes com ella patien molta violència –física, sexual i psicològica–, que es va aguditzar en l'època posterior al terratrèmol.

Entrar a l'escola de Canáan li va canviar la vida: li va permetre connectar amb la força del seu cos. Allà la van ajudar a aconseguir la primera pròtesi per a la cama, i des de molt aviat va començar a gaudir de jugar a futbol. Es va començar a sentir igual que les seves companyes i companys, i a ser conscient del seu poder. Va aconseguir vèncer la por, ser conscient de la seva força i del que ella és capaç de fer. Posar fre a les amenaces de l'entorn. I mirar cap al futur.

Context: Vulnerabilitat física

Milions de nenes al món pateixen violència física o sexual. Són vulneracions molt greus dels drets de les nenes, i condicionen les seves vides, la seva autoestima, la seva salut, les seves possibilitats d'assistir a l'escola i les seves oportunitats de desenvolupament.

El 27 % de les nenes del món pateix violència sexual, i és a Llatinoamèrica on el panorama és més preocupant: el 2017, més d'un milió de nenes i adolescents van ser víctimes d'aquesta mena de violència.

En els contextos de crisi, ja sigui per conflictes o per emergències d'un altre tipus, les violències contra les nenes es multipliquen. La majoria de la violència sexual l'exerceixen familiars o coneguts de la víctima.

<https://youtu.be/BF04H6Psh5I>

SIMA

Quan la Sima era un bebè va arribar amb la seva mare i les seves germanes a Txad, fugint de la guerra a Sudan. Allà, la seva mare, l'Aisha, va començar a treballar com a professora i va arribar a ser la directora de l'escola primària Ali Dinar del camp de persones refugiades de Djabal, a Txad. A l'Aisha li van practicar, quan era una nena, el tipus més nociu de mutilació genital, cosa que li ha comportat problemes de salut i dolors durant tota la seva vida, sobre els quals parlava a la Sima des que era petita. La Sima sempre ha sentit la seva mare dir com d'important és respectar els cossos de les nenes, ja que no vol que cap nena passi per la mateixa situació que ella

va passar. Ella va ser qui va decidir que a les seves filles no se'ls practicaria la mutilació, gràcies a la qual cosa la Sima no ha viscut el mateix sofriment que la seva mare. Tampoc no la van fer casar quan era una nena, gràcies a la qual cosa ha pogut continuar estudiant.

La determinació de l'Aisha va protegir la Sima i les seves germanes de la mutilació i del matrimoni forçat, i ara la Sima és una jove forta que amb les seves cançons reflecteix l'esperança d'un present i un futur en els quals es compleixin els seus drets i els seus somnis. Amb la música aconsegueix transmetre la fortalesa i la llum que li dona haver aconseguit salvar-se en un context tan complex.

Context: Mutilació genital femenina

La mutilació genital femenina és una vulneració dels drets de les nenes. En moltes comunitats, la pràctica es justifica basant-se en creences culturals o religioses i en la continuïtat de les tradicions. A part de provocar danys psicològics greus, genera problemes en l'embaràs i en el part, disfuncions sexuals i infeccions cròniques. A més, les nenes deixen d'anar a l'escola, donades les complicacions de salut i el dolor que suposa. En algunes zones, els costos associats a la cerimònia de la mutilació poden suposar l'abandonament escolar, donada la impossibilitat de la família de pagar totes dues coses.

Aquesta pràctica abusiva està molt estesa, en particular, a l'Àfrica subsahariana, però també en alguns països d'Orient Mitjà –Iraq i Iemen– i a Indonèsia.

No sols suposa un greu risc per a la seva salut, sinó que atempta contra els drets humans fonamentals de les nenes de tot el món.

<https://youtu.be/INhpKk6hZ40>

ALTRES RECURSOS SOBRE COEDUCACIÓ I IGUALTAT

A més de les activitats recollides en aquest material, hi ha un gran ventall de recursos, tant per conèixer millor com aplicar la coeducació com per conèixer moltes altres activitats per treballar la igualtat de gènere amb nens, nenes i joves. Entre tots aquests materials, recomanem consultar els següents.

MATERIALS EDUCATIUS

Dies D. Fundació Entrecultures. www.redec.es

Un món a les teves mans. (2015). Fundació Entrecultures.
<https://redec.es/es/publicaciones/un-mundo-en-tus-manos-gu-did-ctica-del- calendario-escolar-2015-2016>

Imagina un altre món. (2016). Fundació Entrecultures.
<https://redec.es/es/publicaciones/unidades-didacticas-imagina-otro-mundo>

Trobades que canvien el món. (2017). Fundació Entrecultures.
<https://redec.es/es/publicaciones/encuentros-que-cambian-el-mundo>

Un món de trobades. (2017). Fundació Entrecultures.
<https://redec.es/es/publicaciones/un-mundo-de-encuentros-0>

Material educatiu i metodològic per treballar la coeducació. Edukalboan, xarxa d'educadors i educadores per a la solidaritat d'Alboan. <https://www.edukalboan.org/es/coeducacion>

LLIBRES, ARTICLES, WEBS I CAMPANYES

Plataforma *Mou-te per la igualtat. És de Justícia.* (2006). Fundació Ayuda en Acción, Fundació Entrecultures, Fundació InteRed. <http://mueveteporlaigualdad.org/>

Gènere i desenvolupament humà, una relació imprescindible. (2009). Plataforma *Mou-te per la igualtat. És de Justícia.* <https://redec.es/es/publicaciones/g-nero-y-desarrollo-humano-una-relaci-n-imprescindible>

De Blas García, A. *71 propostes per educar amb perspectiva de gènere.* (2018). Fuhem.

Campanya *La llum de les nenes.* (2018). Fundació Entrecultures. www.laluzdelasninas.org

Campanya *Dones que construeixen futur.* (2018). Fundació Entrecultures. <https://mujeres.entreculturas.org/>

"Construint ciutadania a través de la coeducació". (2019). Revista *Pares i Mestres*, 380.
<https://www.redec.es/es/publicaciones/construyendo-ciudadania-traves-de-la-coeducacion>

ONU Dones. <https://www.unwomen.org/es>

PORTAL EDUCATIU D'ENTRECULTURES

REDEC. Notícies i recursos educatius disponibles per a la lliure descàrrega. www.redec.es

Coordinació_ Clara Maeztu Gomar

Autoria_ Equip Àrea de Ciutadania. Fundació Entrecultures

CoLaboració_ Tatiana Moreta López

Edició_ Patricia Garcés Andreu

Equip de comunicació corporativa_ Elisa García Paleo

Direcció d'art, disseny gràfic i il·lustracions_ Maribel Vázquez

Impressió_ Iarriccio Artes Gráficas

Dipòsit legal_ M-10948-2020

Edita_ Fundació Entrecultures

 entrecultures
ONG · JESUÏTA

BASÍLICA DE LA
**SAGRADA
FAMÍLIA**

Fons d'Acció Social